

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO
I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY
MIEJSKIEJ SZCZYTNO

Szczytno, 2023

Spis treści

Spis treści	2
1. Słowniczek pojęć	3
2. Charakterystyka gminy miejskiej Szczytno.....	4
2.1 Informacje podstawowe	4
2.2 Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy miejskiej Szczytno	5
2.3 Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy miejskiej Szczytno	7
3. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	12
3.1 Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie gminy miejskiej Szczytno.....	12
3.2 Podział gminy miejskiej Szczytno na jednostki analityczne	14
3.3 Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych.....	18
4. Analiza wskaźnikowa gminy miejskiej Szczytno	23
4.1 Sfera społeczna	23
4.2 Sfera gospodarcza.....	41
4.3 Sfera środowiskowa	44
4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	48
4.5 Sfera techniczna	52
5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego.....	55
6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	60

1. Słowniczek pojęć

REWITALIZACJA – rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji¹.

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego możliwe jest tylko w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska².

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic³.

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2021 r. poz. 485).

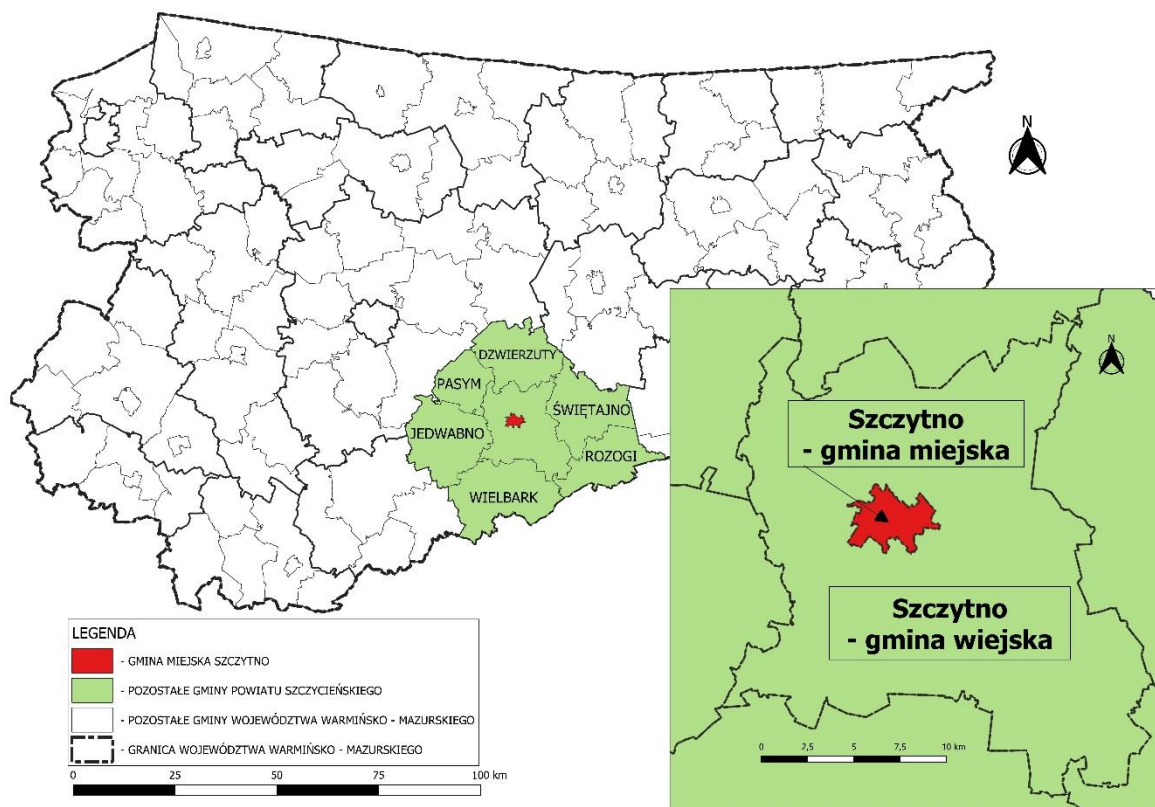
² J. w.

³ J. w.

2. Charakterystyka gminy miejskiej Szczytno

2.1 Informacje podstawowe

Szczytno to miasto położone w południowej części województwa warmińsko-mazurskiego, stolica powiatu szczytyńskiego. Gmina miejska Szczytno sąsiaduje z gminą wiejską o tej samej nazwie tzw. „gminą obwarzankową”⁴. Powierzchnia miasta wynosi 9,96 km², co stanowi 0,5% powierzchni powiatu, a 21 992 jego mieszkańców stanowi około 33% populacji powiatu.

Rysunek 1 Położenie gminy miejskiej Szczytno na tle powiatu szczytyńskiego i województwa warmińsko - mazurskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

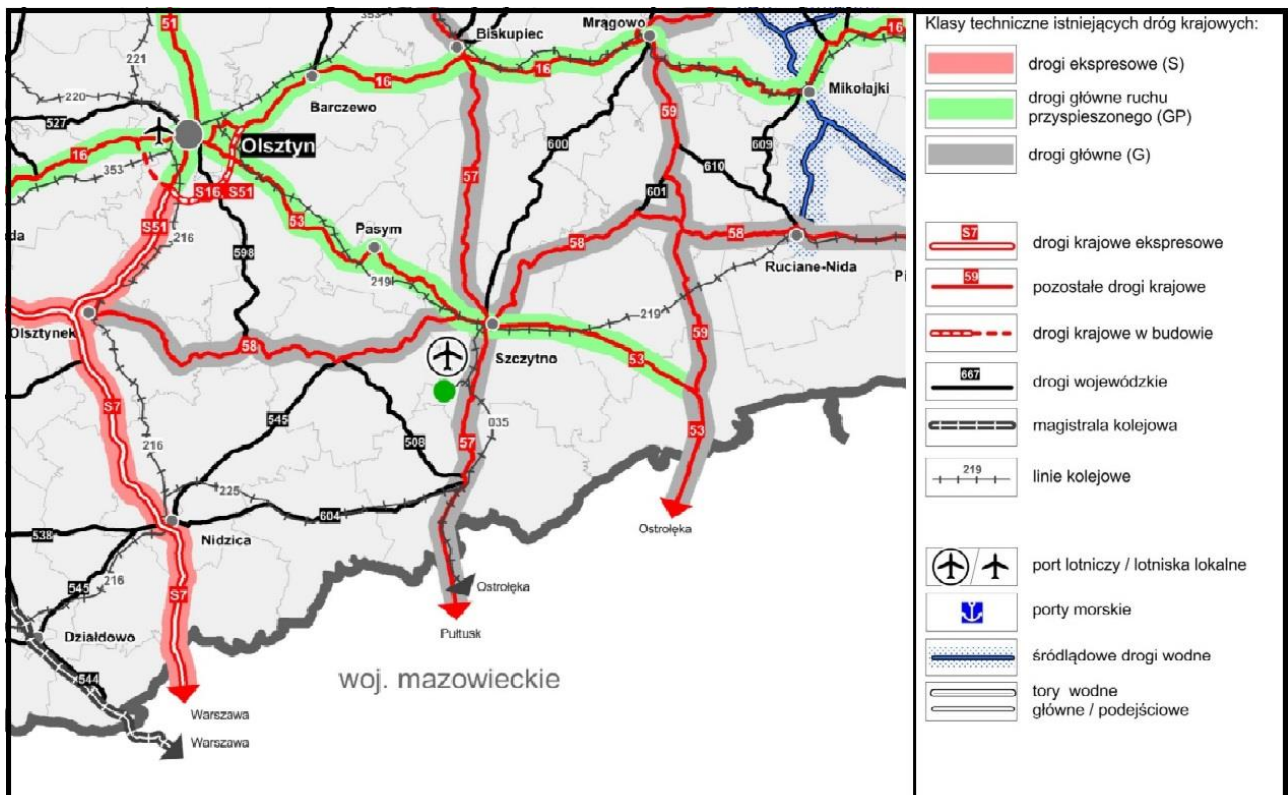
⁴ to określenie gminy wiejskiej w Polsce użyte w 2013 roku przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji. W Polsce zdefiniowano 158 takich gmin. Gmina obwarzankowa nie posiada własnej stolicy i wyraźnego centrum administracyjno-usługowego. Rolę tę odgrywa miasto, wokół którego gmina obwarzankowa tworzy pierścien.

2.2 Zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy miejskiej Szczytno

POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Obszar Miasta z zachodu na wschód przecina linia kolejowa nr 219 relacji Olsztyn – Ełk droga krajowa nr 53 (relacji Olsztyn-Ostrołęka), 57 (relacji Bartoszyce-Warszawa), 58 (relacji Nidzica-Mrągowo) oraz droga wojewódzka nr 600 łącząca Szczytno z Mrągowem.

Niecałe 10 km na południe od granic miasta w miejscowości Szymany (gmina wiejska Szczytno) znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy „Olsztyn Mazury”.

Rysunek 2 Powiązania komunikacyjne gminy miejskiej Szczytno

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego stanowiący załącznik do uchwały nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. (Dz. U. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2018 r. poz. 4173), (na podstawie) mapa 27 „Systemy transportowe – główny układ komunikacyjny – stan istniejący”.

POWIĄZANIA JEDNOSTEK OSADNICZYCH

Poszczególne elementy systemu osadniczego powiązane są relacjami, stanowiącymi podstawę dla wzajemnych oddziaływań. W systemie osadniczym województwa warmińsko-mazurskiego Szczytno zalicza się do miast średniej wielkości. Pod względem liczby ludności zajmuje wysokie dziesiąte miejsce. Według planu zagospodarowania przestrzennego województwa⁵ Szczytno zostało zaliczone do grupy sześciu miast o randze ośrodka ponadlokalnego I rzędu, o zdolnościach rozwojowych. W skali powiatu szczycieńskiego Szczytno

⁵ Uchwała nr XXXIX/832/18 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 sierpnia 2018 r. (Dz. U. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2018 r. poz. 4173)

pełni rolę głównego ośrodka administracyjnego mieszczącego władze samorządowe (gminne i powiatowe). Konsekwentnie pełni także wiodącą funkcję w wielu sferach życia społeczno-gospodarczego. Pod względem komunikacyjnym wskazać należy na korzystne, centralne, położenie Miasta w powiecie, a co za tym idzie również wyrównane odległości do wszystkich miejscowości na administrowanym obszarze. Od stolicy województwa – miasta Olsztyn dzieli Szczytno około 49 km (ok. 49 minut podróży samochodem). Do Mrągowa jest 46 km (ok. 49 minut podróży samochodem), do Nidzicy jest blisko 50 km (ok. 42 minut podróży samochodem), a do Piza jest około 66 km (ok. 64 minuty podróży samochodem). Szczytno dzieli od stolicy – Warszawy odległość około 175 km (ok. 2,5 godziny podróży samochodem).

Zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego gmina miejska Szczytno jak i pozostałe gminy powiatu szczywieńskiego znalazły się poza granicami obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego. Nie wchodzi też w skład żadnego z czterech obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym. Istotnym jest natomiast zaliczenie gminy miejskiej Szczytno do grona pozostałych ośrodków ponadlokalnych o dużym potencjale rozwojowym.

Ważnym elementem planu zagospodarowania województwa jest ponadto wykaz inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa.

W zakresie inwestycji celu publicznego w infrastrukturę komunikacyjną dotyczących gminy miasta Szczytno, planuje się:

- przebudowę drogi krajowej DK 53 Leleszki – Jęcznik do parametrów 2+1,
- modernizację linii kolejowej nr 219 na odcinku Ełk – Szczytno (projekt o znaczeniu makroregionalnym).

W zakresie inwestycji celu publicznego w infrastrukturę techniczną, na terenie Szczytna, planuje się:

- modernizację linii 110 kV Szczytno-Nida,
- modernizację linii 110 kV Olsztyn 1 – Korpele,
- modernizację linii 110 kV Szczytno – Korpele,
- budowę i modernizację sieci kanalizacji sanitarnej.

Ponadto gmina miejska Szczytno ujęta jest w Rządowym Programie 100 Obwodnic na lata 2020-2030. Inwestycja dotyczyć będzie ciągów dróg krajowych nr 53,57 i 58. Celem programu jest zapewnienie efektywnego funkcjonowania drogowego transportu osobowego i towarowego a także poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego i jakości życia mieszkańców.

POWIĄZANIA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego gmina miejska Szczytno leży na terenie megaregionu niżu wschodnioeuropejskiego, w granicach prowincji niżu wschodniobałtycko-białoruskiego i na styku dwóch mezoregionów: Pojezierza Mrągowskiego (północna część Miasta), oraz Równiny Mazurskiej (południowa część Miasta). Jezioro Domowe Duże i Domowe Małe to obok jeziora Natać, Młyński Staw i Sawica najbardziej na południe położone jeziora pojezierza Mrągowskiego. Granica między mezoregionami jest zbieżna

z przebiegiem linii kolejowej relacji Olsztyn- Szczytno – Ruciane Nida. Południowa część województwa warmińsko-mazurskiego charakteryzuje się dużym udziałem lasów. Gmina miejska Szczytno położona jest pomiędzy dwoma największymi kompleksami leśnymi w województwie. Od zachodu rozciągają się Lasy Napiwodzko-Ramuckie, a na wschód od Szczytna rozciąga się Puszcza Piska.

W centrum Szczytna, pomiędzy ulicami Fryderyka Leyka i Stefana Żeromskiego znajduje się użytek Ekologiczny „Mała Biel”. Powołany został na podstawie uchwały Nr X/101/07 Rady Miejskiej w Szczytnie z dnia 30 października 2007 r. w celu ochrony terenów wodno-bagiennych z ustanowioną ochroną rzadkich zbiorowisk wodnych.

2.3 Wewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy miejskiej Szczytno

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

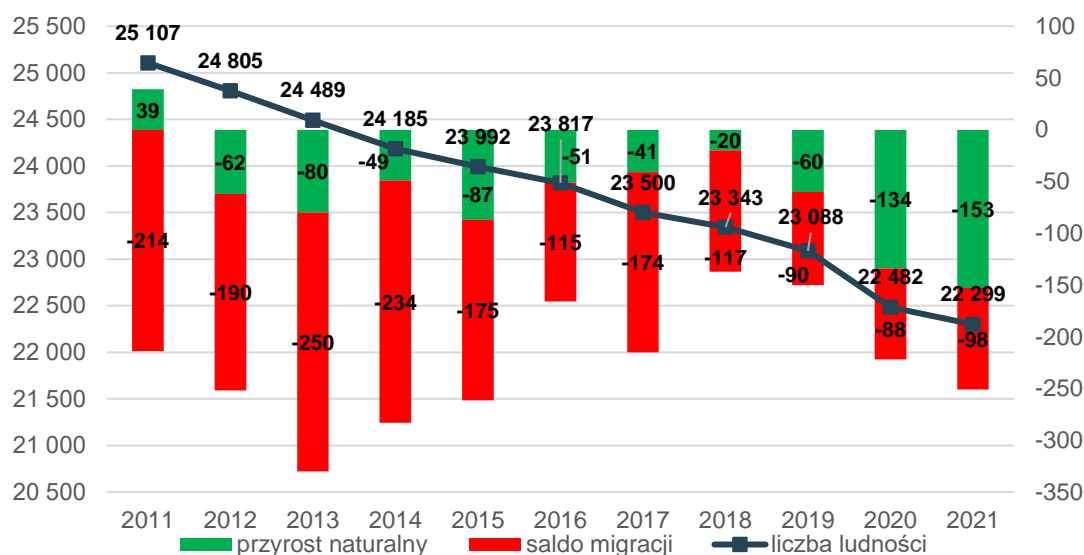
Jednym z podstawowych czynników wpływających na rozwój jednostek samorządu terytorialnego jest sytuacja demograficzna oraz perspektywy jej zmian. Według prognoz demograficznych opisanych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2030 roku, w skali całego województwa tylko 19 gmin z 116 wykazuje się wzrostem liczby ludności. Dla miast takich jak Szczytno prognozowany jest spadek liczby ludności spowodowany ujemnym przyrostem naturalnym oraz ujemnym saldem migracji na rzecz sąsiednich miejscowości i gmin (suburbanizacja). Szczegółowe dane dotyczące liczby ludności w latach 2017-2021 w gminach powiatu szczywieńskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie szczywieńskim w latach 2017 - 2021

JST	2017	2018	2019	2020	2021	udział w 2021 r.	średnia dynamika
Powiat szczywieński	70 153	69 885	69 376	67 649	67 159	100%	98,9%
Szczytno (gmina miejska)	23 500	23 343	23 088	22 482	22 299	33%	98,7%
Dźwierzuty	6 630	6 547	6 492	6 111	5 964	9%	97,4%
Jedwabno	3 669	3 667	3 631	3 484	3 458	5%	98,5%
Pasym	5 387	5 340	5 312	5 137	5 066	8%	98,5%
Rozogi	5 628	5 592	5 523	5 360	5 272	8%	98,4%
Szczytno (gmina wiejska)	12 887	12 978	13 095	13 252	13 372	20%	100,9%
Świątajno	5 900	5 883	5 774	5 499	5 422	8%	97,9%
Wielbark	6 552	6 535	6 461	6 324	6 306	9%	96,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

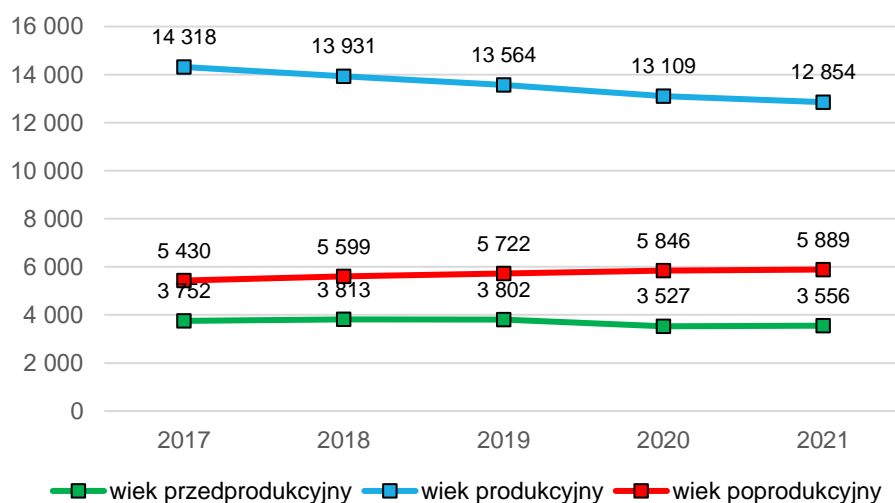
Liczba mieszkańców gminy miejskiej Szczytno w 2021 r. w stosunku do liczby mieszkańców w 2011 r. (a więc dekadę wcześniej) zmniejszyła się o 2 802 osoby. Na początku analizowanego okresu gmina miejska Szczytno liczyła 25 107 mieszkańców, była to maksymalna liczba mieszkańców w analizowanym okresie. W następnych latach rejestrowano ubytek liczby mieszkańców, który spowodowany był głównie przez ujemny bilans salda migracji, ale także przez coraz mniej korzystny bilans przyrostu naturalnego. Kompleksowo zmiany omawianego zjawiska przedstawia rysunek na następnej stronie.

Rysunek 3 Zmiany liczby ludności w gminie miejskiej Szczytno w latach 2011-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Ważnym aspektem w analizie sytuacji demograficznej jest struktura ludności w podziale na ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjmuje się wiek 15-64 lata, dla kobiet – 15-59 lat. Obserwuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym z 14 318 w 2017 roku do 12 854 w 2021 roku, oraz systematyczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dynamika zmian udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym jest mniejsza niż dynamika zmniejszania się populacji mieszkańców w wieku produkcyjnym, wahaniom podlega natomiast udział osób w wieku przedprodukcyjnym, który jeśli porównać dane z roku 2017 – 2019 nieznacznie rósł, by w roku 2020 spaść a w następnym roku znowu wzrosnąć.

Rysunek 4 Struktura ludności w gminie miejskiej Szczytno w latach 2017-2021

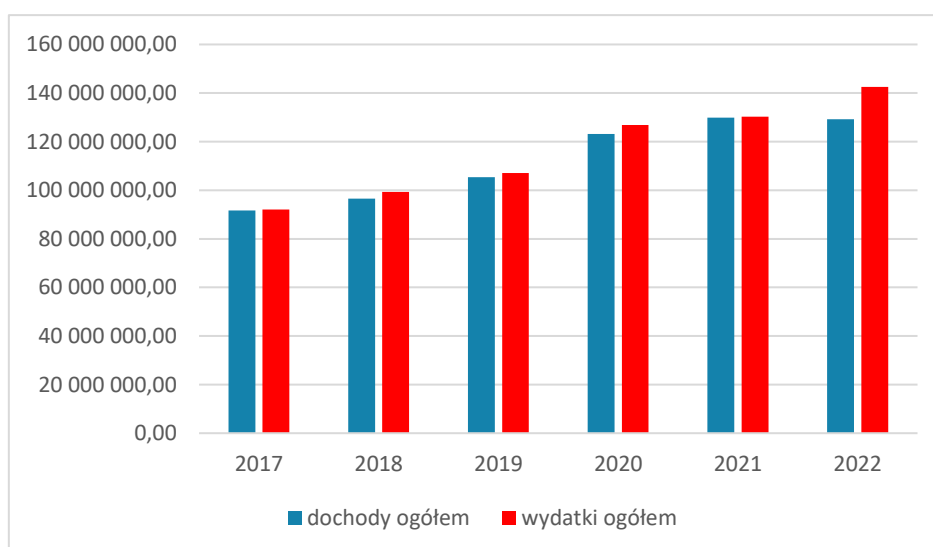
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

SYTUACJA EKONOMICZNA

Budżet na rok 2022 zatwierdzony przez Radę Miejską w Szczytnie w dniu 21 grudnia 2021 r. uchwałą nr XXXIX/278/2021 zakładał wysokość dochodów na poziomie 109 394 230,00 zł, a wysokość wydatków na poziomie 123 855 067,00 zł. Ostatecznie po dokonanych w ciągu roku zmianach, plan budżetu na dzień 31 grudnia 2022 r. przedstawiał się następująco:

- dochody osiągnęły wysokość 129 176 162,64 zł,
- wydatki osiągnęły wysokość 142 563 737,43 zł.

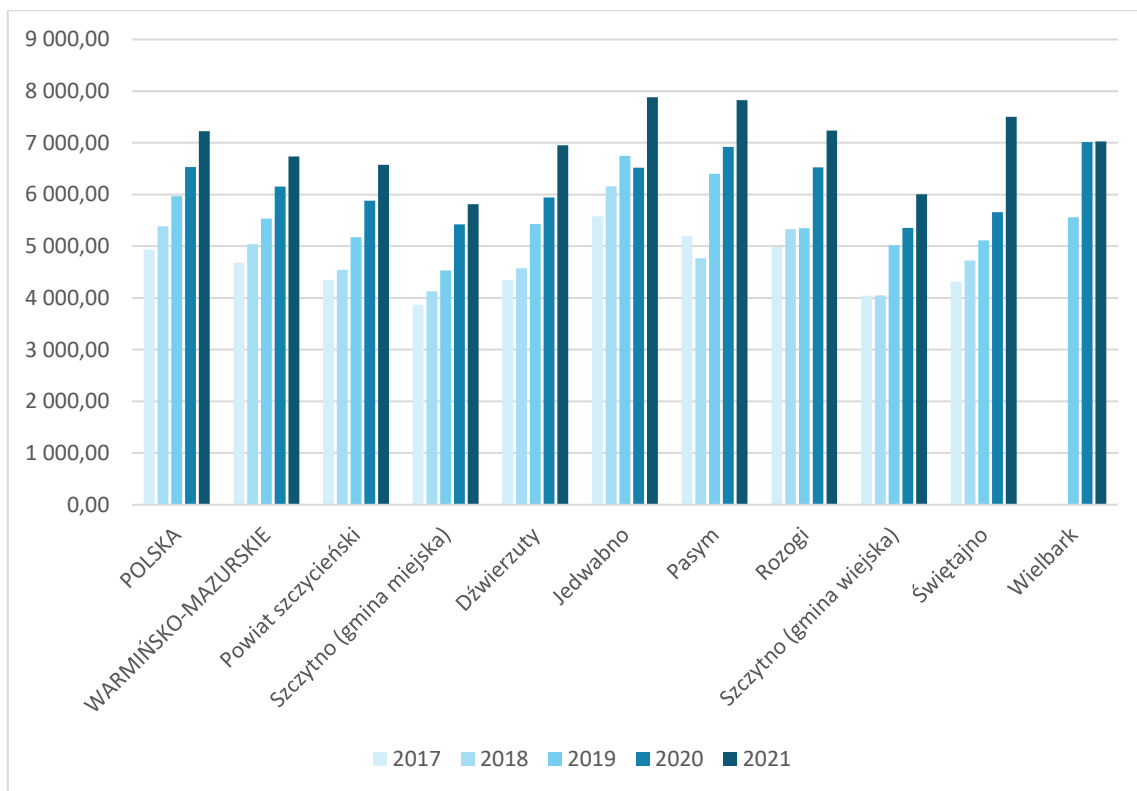
W perspektywie ostatnich sześciu lat wysokość dochodów w budżecie gminy miejskiej Szczytno wzrosła z poziomu blisko 92 mln złotych w 2017 r. do poziomu ponad 129 mln złotych w 2022 r. Natomiast wydatki w tym samym czasie wzrosły z poziomu 92 mln złotych w 2017 r. do około 142,5 mln złotych w 2022 r.

Rysunek 5 Wysokość dochodów i wydatków gminy miejskiej Szczytno w latach 2017 - 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Częstym sposobem porównywania poziomu zamożności gminy jest odniesienie poziomu jej dochodów do liczby ludności. Co do zasady poziom dochodów na mieszkańca rośnie. W województwie warmińsko-mazurskim w 2021 r. wskaźnik ten osiągnął wartość ponad 6735 zł. W gminie miejskiej Szczytno było to 5 812,53 zł. i był to najniższy poziom dochodów na mieszkańca w powiecie szczywieńskim. Porównanie dynamiki wzrostu dochodów gminy na mieszkańca wśród samorządów powiatu szczywieńskiego, woj. warmińsko-mazurskiego i kraju przedstawia rysunek na następnej stronie.

Rysunek 6 Dochody gminy miejskiej Szczytno na mieszkańca w latach 2017-2021 na tle gmin powiatu szczycieńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i kraju

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

3. Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

3.1 Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie gminy miejskiej Szczytno

ETAPY PRAC

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy miejskiej Szczytno oraz zawarta w niej procedura delimitacji, opracowana została w sposób spełniający wymogi *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 485.) dalej: ustawa o rewitalizacji*. Podczas opracowywania procedury delimitacji, korzystano także z wytycznych i rekomendacji zawartych w publikacji „Delimitacja – krok po kroku” zrealizowanej przez zespół pracowników Instytutu Rozwoju Miast pod redakcją Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa⁶.

Przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na terenie gminy miejskiej Szczytno metodyka zakładała czteroetapowy system pracy, który przedstawiony został na poniższej grafice.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji „Delimitacja – krok po kroku”.

⁶ Opracowanie zrealizowane przez Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Departamentu Polityki Przestrzennej w ramach umowy nr DPP-U-POWER-173/16, której przedmiotem było: Opracowanie merytoryczne publikacji z zakresu diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych, ISBN 978-83-7610-653-3

METODA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO PRZY UŻYCIU WSKAŹNIKA SYNTETYCZNEGO

Z uwagi na fakt, że dobrane wskaźniki przedstawiane są w różnych jednostkach i przedziałach, ich porównywanie oparte na jednowymiarowych zasadach statystycznych pozostaje utrudnione. W przypadku analizy zjawisk złożonych, które opisuje się więcej niż jedną zmienną pojawiają się problemy, jakie nie występują w analizach prostych dla jednej zmiennej.

Dlatego też, podstawą analizy wielowymiarowej jest **wskaźnik syntetyczny**, który pozwala na porównanie poszczególnych mierników i otrzymanie jednego wskaźnika poziomu rozwoju obszaru. Jest to możliwe dzięki standaryzacji różnych zmiennych niezależnie od ich rodzaju, znaku, wielkości i jednostek.

Standaryzacja danych służy sprowadzeniu zmiennych o różnej wartości i jednostkach do wzajemnej porównywalności. Wiąże się ona również z ustaleniem kierunku wpływu każdego ze wskaźników, czyli określeniem czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą. W przypadku stymulandy, wzrost wskaźnika oznacza pozytywny rezultat dla badanego zjawiska, natomiast w przypadku destymulandy – wzrost wartości zmiennej świadczy negatywnie o zjawisku.

Z tego względu, w celu standaryzacji wskaźników posłużono się metodą wyrażoną wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}, \text{ gdy zmienna jest stymulantą lub}$$

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j} * (-1), \text{ gdy zmienna jest destymulantą,}$$

gdzie:

t_{ij} – standaryzowana wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

\bar{x}_j – średnia arytmetyczna wskaźnika j,

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j.

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji „Delimitacja – krok po kroku”.

W ten sposób wartości większe od średniej dla całej gminy po standaryzacji będą przyjmowały wartość dodatnią (korzystniejszą dla danej jednostki analitycznej), natomiast wartości mniejsze od średniej – wartość ujemną (niekorzystną dla danej jednostki analitycznej). Im niższa jest wartość standaryzowanego wskaźnika, tym poziom koncentracji negatywnego zjawiska w danej jednostce analitycznej jest większy.

Ostatnim etapem wyznaczenia wskaźnika syntetycznego jest obliczenie średniej arytmetycznej zestandaryzowanych zmiennych dla każdej z badanych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wartość wskaźnika syntetycznego odpowiada na pytanie, czy dana jednostka analityczna znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o pozytywnym obrazie zjawisk w danej jednostce, natomiast niskie ukazują koncentrację zjawisk kryzysowych. W celu uzyskania wartości wskaźnika syntetycznego posłużono się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk dla jednostki analitycznej i ,

n – liczba wskaźników,

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i .

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji „Delimitacja – krok po kroku”.

Zgodnie z przyjętą metodologią do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny jest ujemny (mniejszy niż 0) w sferze społecznej oraz w co najmniej jednej z pozostałych sfer. Im niższe wartości przyjmuje wskaźnik syntetyczny tym poziom negatywnych zjawisk w danej sferze jest większy. Spośród wyznaczonych obszarów zdegradowanych wytyczono **obszar rewitalizacji, który zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.**

3.2 Podział gminy miejskiej Szczytno na jednostki analityczne

Zgodnie z przedstawioną w powyższym rozdziale metodyką prac, przyjętą w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych, etap pierwszy dotyczył podziału miasta na niepodzielne jednostki analityczne. Miasto liczące ponad 20 tys. mieszkańców, na ogół, stanowi już dość złożoną strukturę. Można w nim wyróżnić historyczne centrum, obszar śródmieścia oraz zewnętrzne tereny rozwojowe. Mimo to zarządzanie miastem odbywa się często jeszcze bez uniwersalnego i sformalizowanego podziału na mniejsze jednostki pomocnicze (np. dzielnice). Tak jest również w przypadku Szczytna, które, w zależności od dziedziny poznaje się według podziału np. na obręby geodezyjne, okręgi wyborcze, obwody szkolne, itp. Pierwszym krokiem w zaistniałej sytuacji była konieczność wypracowania takiej struktury jednostek analitycznych

(pseudonaturalnych), aby możliwe było zliczanie i analizowanie danych statystycznych pochodzących z różnych zbiorów, jednocześnie dbając o to, aby wyznaczone jednostki w dalszym ciągu pod względem funkcjonalnym i społecznym stanowiły pewną całość. Uzyskane w procesie delimitacji jednostki analityczne powinny także odzwierciedlać specyfikę danego terenu, ze szczególnym uwzględnieniem funkcji dominującej, a także sposobu zagospodarowania przestrzennego. Ważnym jest również, aby w trakcie dokonywania podziału, uwzględnić intensywność użytkowania danego obszaru. Tak wypracowany podział sprawił, że dokonana w kolejnych etapach porównawcza analiza wskaźnikowa, przeprowadzona została w sposób uwzględniający zróżnicowanie przestrzenne Miasta.

Ostatnim, ale nie mniej ważnym kryterium, było kryterium wielkości dla tworzonych jednostek, które zgodnie z zapisami ustawy, aby mogły samodzielnie zostać uznane za obszar rewitalizacji, nie mogą przekraczać 20% powierzchni danej gminy i nie mogą być zamieszkałe przez więcej niż 30% wszystkich jej obywateli. Podsumowując można stwierdzić, że wielkość oraz liczba jednostek jest wypadkową zastosowanych w procesie delimitacji kryteriów. Warto jednak dodać, że zbyt mała liczba jednostek upośledza wrażliwość zastosowanych narzędzi diagnostycznych, a zbyt duże rozdrobnienie wymaga większych nakładów pracy i nie zawsze będzie prowadzić do precyzyjniejszych wniosków. Dążąc do wyważenia ze sobą wszystkich racji na podstawie otrzymanych danych, analizy topografii miasta oraz uwarunkowań historycznych, społecznych, administracyjnych dokonano podziału gminy miejskiej Szczytno na 24 zamieszkałe jednostki analityczne. Z podziału wyłączono Jezioro Domowe Duże i Jezioro Domowe Małe, ich łączna powierzchnia (0,69km²) stanowi 6,9 % powierzchni Miasta.

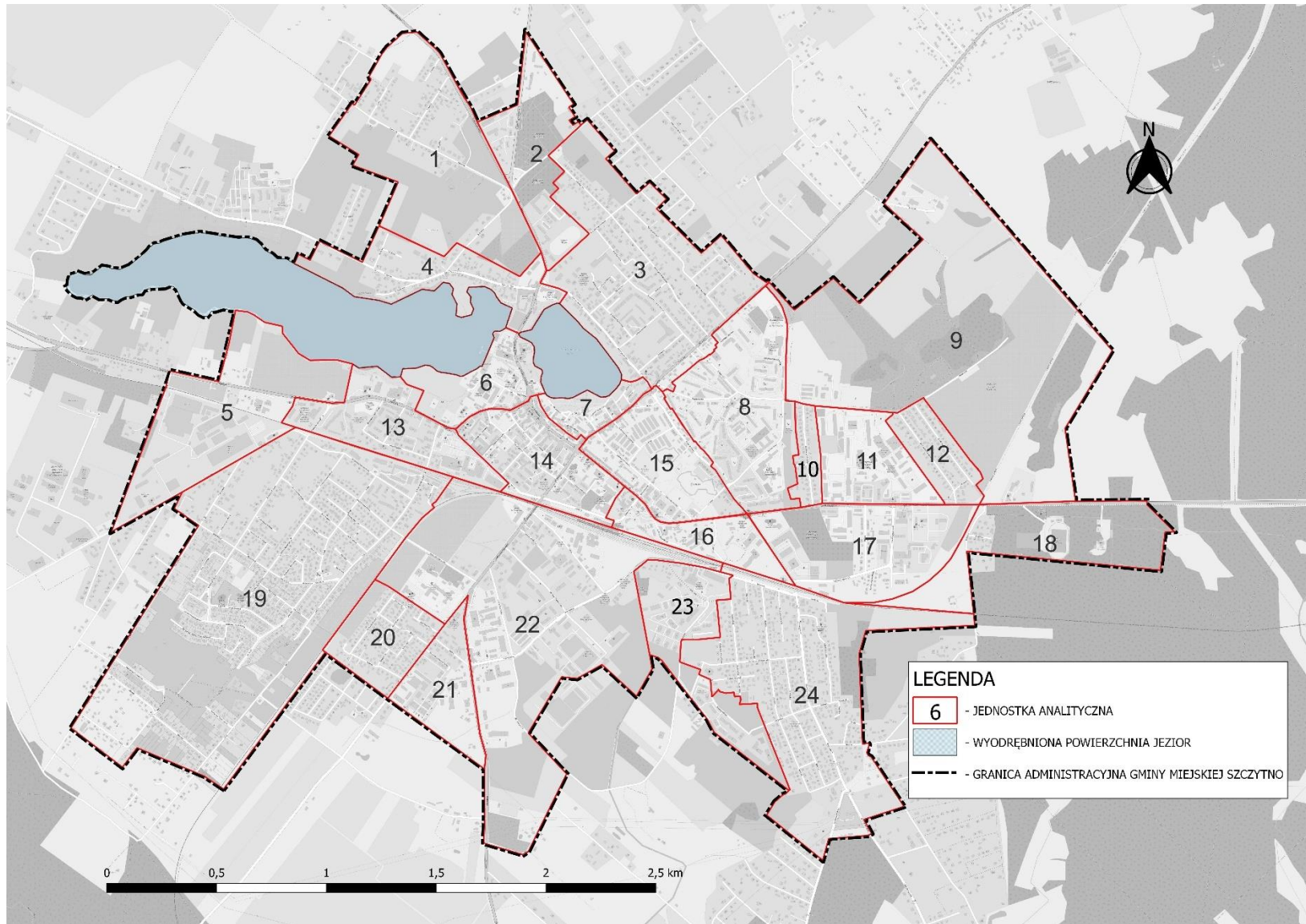
Tabela 2 Zamieszkałe jednostki analityczne wyznaczone na terenie gminy miejskiej Szczytno

Jednostka analityczna		Powierzchnia jednostki (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)	Liczba mieszkańców	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców Gminy (%)
Lp.	Numer				
1	"1"	0,53	5,3%	440	2,0%
2	"2"	0,23	2,3%	335	1,5%
3	"3"	0,61	6,1%	2 007	9,1%
4	"4"	0,23	2,3%	422	1,9%
5	"5"	0,41	4,1%	168	0,8%
6	"6"	0,14	1,4%	183	0,8%
7	"7"	0,07	0,7%	611	2,8%
8	"8"	0,38	3,8%	3 544	16,1%
9	"9"	1,24	12,5%	57	0,3%
10	"10"	0,05	0,5%	160	0,7%
11	"11"	0,18	1,8%	300	1,4%
12	"12"	0,1	1,1%	356	1,6%
13	"13"	0,22	2,2%	1 288	5,9%
14	"14"	0,23	2,3%	1 665	7,6%
15	"15"	0,23	2,3%	1 514	6,9%
16	"16"	0,13	1,3%	290	1,3%

17	"17"	0,34	3,4%	536	2,4%
18	"18"	0,29	2,9%	97	0,4%
19	"19"	1,37	13,8%	3 628	16,5%
20	"20"	0,15	1,5%	581	2,6%
21	"21"	0,15	1,5%	515	2,3%
22	"22"	1,03	10,4%	993	4,5%
23	"23"	0,24	2,4%	871	4,0%
24	"24"	0,7	7,0%	1 431	6,5%
suma		9,25	93%	21 992	100,0%

Źródło: opracowanie własne.

Sporządzony podział gminy miejskiej Szczytno na jednostki analityczne pozwala ponadto zachować spójność pod względem powierzchniowymi i populacyjnym. Granice jednostek analitycznych przedstawia rysunek na następnej stronie.

Rysunek 8 Podział gminy miejskiej Szczytno na zamieszkałe jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne.

3.3 Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych

ZJAWISKA KRYZYSOWE

Celem analizy wskaźnikowej jednostek analitycznych przedstawionej w dalszej części diagnozy jest zidentyfikowanie lokalnych problemów rozwojowych, które występują na terenie gminy miejskiej Szczytno. Pierwszym krokiem będzie ich prezentacja, a następnym zbadanie natężenia zjawisk kryzysowych występujących na terenie całego miasta. Na potrzeby przedmiotowej analizy zgromadzono dane umożliwiające przedstawienie i zbadanie sfery społecznej z obszaru bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, problemów osób ze szczególnymi potrzebami, kapitału społecznego, poziomu edukacji, a także aktywności społecznej.

W sferze gospodarczej zbadano aktywność gospodarczą w poszczególnych jednostkach analitycznych, z kolei w sferze środowiskowej skupiono się na analizie obecności w środowisku życia mieszkańców materiałów szkodliwych dla zdrowia i środowiska, zawierających włókna azbestowe, powszechności stosowania indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe, a także liczbie stwierdzonych zdarzeń drogowych dającej pewien obraz natężenia ruchu drogowego.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej zbadano dostępność infrastruktury publicznej (w tym placów zabaw i obiektów sportowych), dostępność komunikacyjną mierzoną liczbą czynnych przystanków autobusowych, a także jakość terenów publicznych. Natomiast w przypadku sfery technicznej przeanalizowano stan techniczny przestrzeni publicznej mierzoną liczbą budynków i obiektów w przestrzeni publicznej w złym stanie technicznym, a także liczbą obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji oraz niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.

POZYSKANIE DANYCH

Proces analityczny, oparty na agregowaniu informacji w obrębie jednostek analitycznych przeprowadzono z wykorzystaniem danych ilościowych, uzyskanych z rejestrów instytucji samorządowych oraz oddziałów instytucji funkcjonujących na terenie gminy miejskiej Szczytno:

- Urzędu Miejskiego w Szczytnie,
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szczytnie,
- Komendy Powiatowej Policji w Szczytnie,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Szczytnie,
- Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży,
- Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych).

Dane wyjściowe służące zdiagnozowaniu zjawisk kryzysowych w poszczególnych jednostkach analitycznych pozyskane od wyżej wymienionych instytucji przekształcono na porównywalne wskaźniki obrazujące sytuację w danej sferze. Zgodnie z wcześniej opisaną standaryzacją danych, podczas doboru wskaźników dokonano ich jednoczesnego rozróżnienia na stymulanty i destymulanty.

ZAKRES CZASOWY

Każdy z omawianych wskaźników zawiera informacje o zakresie czasowym jakiego dotyczy. Ma to na celu uszczegółowienie i doprecyzowanie występowania (trwania) danego zjawiska kryzysowego. Dane wykorzystane do analizy, a co za tym idzie obliczone wskaźniki dotyczyły 2021 roku.

Tabela 3 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych

SFERA SPOŁECZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
BEZROBOCIE	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Szczytnie, Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie, Powiatowy Urząd Pracy w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
ALKOHOLIZM	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
UBÓSTWO	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie, Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne w przeliczeniu na 100 uczniów	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie,	Destymulanta	w 2021 r.

		Urząd Miejski w Szczytnie		
	Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie, Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
PRZESTĘPCZOŚĆ	Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie, Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (13-17 lat) w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi)	Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie, Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
KAPITAŁ SPOŁECZNY	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2021/2015	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
POZIOM EDUKACJI	Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnia z 3 przedmiotów)	Okręgowa Komisja	Stymulanta	w 2021 r.

		Egzaminacyjna w Łomży		
POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
SFERA GOSPODARCZA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	w 2021 r.
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	w 2021 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2021 roku	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
SFERA ŚRODOWISKOWA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
POKRYCIE AZBESTEM	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 budynków	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
JAKOŚĆ POWIETRZA	Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miął, ekogroszek) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
NATĘŻENIE RUCHU DROGOWEGO	Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	Komenda Powiatowa Policji w Szczytnie, Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	w 2021 r.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy

DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba placówek oświatowych (szkół, przedszkoli wraz z filiami) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Szczytnie	Stymulanta	według stanu na 31.12.2021
JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH	Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 ⁷ na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba podmiotów działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 ⁸ na 100 mieszkańców	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
SFERA TECHNICZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
	Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej,	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021

⁷ Opis podsekcji w znajduje się w podrozdziale 4.4 na stronie 49.

⁸ j.w.

	oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych			
ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych	Urząd Miejski w Szczytnie	Destymulanta	według stanu na 31.12.2021

Źródło: opracowanie własne.

4. Analiza wskaźnikowa gminy miejskiej Szczytno

4.1 Sfera społeczna

Sfera społeczna stanowi najważniejszy element diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Obszar zdegradowany wyznacza się na podstawie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. W pozostałych sferach zjawiska kryzysowe mogą dotyczyć tylko jednej z nich, aby móc wyodrębnić obszar zdegradowany. Dalsza część podrozdziału przedstawia szczegółową charakterystykę sfery społecznej gminy miejskiej Szczytno.

BEZROBOCIE

Bezrobotnym, w pewnym uproszczeniu, jest osoba, która ukończyła 18 lat i nie osiągnęła wieku emerytalnego, niezatrudniona i niewykonywająca innej pracy zarobkowej, ale zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (albo jeżeli jest to osoba niepełnosprawna, to jest zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.⁹

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym, które może przerodzić się w poważny problem, zwłaszcza kiedy jego poziom i natężenie pozostają wysokie w długim okresie. Ze względu na czas trwania wyróżnia się bezrobocie krótkookresowe, długookresowe, chroniczne, sezonowe. Ze względu na czynniki je wywołujące oraz konsekwencje jakie ze sobą niosą wyróżnia się natomiast bezrobocie strukturalne, koniunkturalne, technologiczne, frykcyjne czy naturalne. To ostatnie występuje zawsze, niezależnie od fazy cyklu koniunkturalnego, trwającego bądź nie sezonu czy dostępności miejsc pracy w przedsiębiorstwach. Przyczyną bezrobocia określanego jako naturalne jest fakt, że zawsze istnieje pewna liczba wolnych miejsc pracy oraz osób

⁹ Pojęcie osoby bezrobotnej zdefiniowano w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t. j. Dz. U. z 2022r. poz. 690)

poszukujących lub zmieniających pracę. Ze względu na dynamikę tych procesów nie jest możliwa sytuacja, by w gospodarce nie było bezrobocia.

Najbardziej problematyczną sytuacją na rynku pracy jest natomiast nie tyle poziom bezrobocia, co utrzymywanie się tego zjawiska w dłuższej perspektywie czasowej. Niekorzystne tło, które utrwali bezrobocie w gospodarce jest główną przyczyną pojawienia się bezrobocia długookresowego (które trwa ponad rok). Wydłużający się okres poszukiwań pracy wywołuje szereg strat, zarówno w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym. Stanowi też zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie warmińsko-mazurskim na koniec 2021 roku wyniosła 8,7 % (w kraju – 5,2%) i była obok wyniku w województwie podkarpackim najwyższą wśród wszystkich województw w kraju. Wskazać należy na duże zróżnicowanie geograficzne tego zjawiska. Najniższą stopę bezrobocia zarejestrowano w Olsztynie (2,0 %) i powiecie iławskim (4,4%), a najwyższą w powiecie kętrzyńskim (19,2%) i bartoszyckim (18,9%). Wynik dla powiatu szczywieńskiego wyniósł 8,6%.

Analiza wskaźnikowa w aspekcie bezrobocia przeprowadzona została w oparciu o następujące zbiory danych:

- Liczby osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- Udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- Odsetka osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- Odsetka rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Z danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy wynika, że na koniec grudnia 2021 roku z gminy miejskiej Szczytno zarejestrowanych było 575 osób bezrobotnych. Oznacza to, że stopa bezrobocia w Mieście wyniosła 4,5%. Najwięcej osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym zamieszkiwało jednostkę nr „6” (8,71%) i „7” (7,19%). Warte zwrócenia uwagi jest fakt braku osób bezrobotnych w jednostkach nr „10” i „18”. Największy udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych wystąpił w jednostkach nr „12” (77,4%) i „14” (67,8%), a najniższy w jednostce nr „20” (17,8%).

Nie wszyscy bezrobotni w tym trudnym dla siebie i rodziny okresie korzystają ze wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Mniej niż 20% bezrobotnych będących beneficjentami wsparcia udzielonego przez MOPS zanotowano w jednostkach nr: „9”, „20”, „21”, i „23”. Na drugim biegunie znalazły się jednostki nr: „6”, „7”, „14”, „16” i „22” notując wartości powyżej 80%. W trzech jednostkach („14”, „16” i „22”) odsetek ten przekroczył nawet 100%. Jest to spowodowane tym, że dane o liczbie osób otrzymujących wsparcie z MOPS naliczane są kumulatywnie z całego roku, a dane z Powiatowego Urzędu Pracy informują o liczbie osób bezrobotnych wg stanu na koniec roku. Wartości omawianego wskaźnika powyżej 100%, poza tym, że informują o znaczącym zapotrzebowaniu na wsparcie w sytuacji utraty pracy, mogą oznaczać, że przynajmniej części z osób bezrobotnych udało się w ciągu roku

podjąć pracę. Jednocześnie, część osób mogła utracić status bezrobotnego np. na skutek odmowy podjęcia pracy albo braku potwierdzenia w terminie gotowości do podjęcia pracy.

Ostatni ze wskaźników poświęcony bezrobociu informuje jaki jest udział rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej. Wartości dla jednostek zawierają się w przedziale od 7,6% w przypadku jednostki analitycznej nr „21” do 47,9% w przypadku jednostki analitycznej nr „1”. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych zestawiono w tabeli poniżej.

Podsumowując, należy stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy oceniana zarówno przez pryzmat poziomu stopy bezrobocia w powiecie szczycieńskim, jak i wskaźników wykorzystanych do opisu bezrobocia w Mieście jest relatywnie dobra.

Tabela 4 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia

BEZROBOCIE								
Numer Jednostki analitycznej	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym		Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie bezrobotnych		Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
„1”	3,05	0,720	58,1%	-0,758	53,5%	-0,063	47,9%	-1,866
„2”	2,68	0,895	39,6%	0,277	58,3%	-0,197	32,2%	-0,630
„3”	4,13	0,203	40,9%	0,204	47,9%	0,092	35,8%	-0,915
„4”	6,51	-0,943	54,0%	-0,529	31,3%	0,549	32,7%	-0,673
„5”	4,07	0,231	43,9%	0,036	61,0%	-0,270	18,5%	0,443
„6”	8,71	-2,001	59,6%	-0,838	81,9%	-0,848	33,3%	-0,721
„7”	7,19	-1,271	57,7%	-0,736	83,3%	-0,885	37,8%	-1,068
„8”	4,05	0,240	51,8%	-0,406	29,0%	0,614	16,4%	0,613
„9”	3,89	0,316	58,3%	-0,769	16,7%	0,954	10,5%	1,071
„10”	0,00	2,185	0,0%	2,485	0,0%	1,414	0,0%	1,898
„11”	6,36	-0,869	50,0%	-0,304	50,0%	0,033	25,0%	-0,066
„12”	3,54	0,486	77,4%	-1,833	22,6%	0,790	11,3%	1,010
„13”	4,22	0,156	44,9%	-0,022	43,4%	0,217	16,3%	0,614
„14”	5,09	-0,262	67,8%	-1,297	103,6%	-1,447	31,4%	-0,570
„15”	6,25	-0,816	50,2%	-0,315	69,0%	-0,491	22,4%	0,135
„16”	6,86	-1,112	29,1%	0,864	150,4%	-2,740	43,3%	-1,507
„17”	6,59	-0,983	50,0%	-0,304	78,6%	-0,756	40,2%	-1,263
„18”	0,00	2,185	0,0%	2,485	0,0%	1,414	0,0%	1,898
„19”	3,85	0,336	50,4%	-0,326	46,0%	0,145	29,7%	-0,437
„20”	7,12	-1,234	17,8%	1,493	15,4%	0,989	14,9%	0,724
„21”	4,50	0,024	45,7%	-0,065	15,7%	0,980	7,6%	1,298
„22”	3,71	0,401	45,1%	-0,030	108,0%	-1,569	28,9%	-0,376
„23”	3,38	0,559	40,2%	0,245	10,4%	1,128	20,5%	0,284

„24”	3,40	0,553	36,6%	0,442	53,2%	-0,054	22,8%	0,107
------	------	-------	-------	-------	-------	--------	-------	-------

Źródło: opracowanie własne.

ALKOHOLIZM

Alkoholizm to termin wieloznaczny, w wąskim znaczeniu to choroba alkoholowa czyli uzależnienie od alkoholu etylowego, a w szerokim znaczeniu to następstwa nadmiernego używania alkoholu, nie tylko zdrowotne, lecz również społeczne. Motywy sięgania po alkohol są bardzo zróżnicowane. Zalicza się do nich m. in. chęć ucieczki od rzeczywistości, przyczyny ceremonialne w związku z zabawą, dla dodania sobie odwagi oraz picie nałogowe.

Według Antoniego Kępińskiego¹⁰ można wyróżnić kilka stylów korzystania z alkoholu, w zależności od przyczyn sięgania po ten środek odurzający:

- „neurasteniczny” styl picia – by zredukować zmęczenie i rozdrażnienie,
- „kontaktywny” – by ułatwić sobie nawiązywanie kontaktów z innymi,
- „dionizyjski” – dla uzyskania stanu oszołomienia i ucieczki od rzeczywistości,
- „heroiczny” – dla osiągnięcia poczucia mocy,
- „samobójczy”.

Bohdan Woronowicz z kolei wymienia trzy motywy spożywania alkoholu:

- „ucieczkowe” – celem jest zredukowanie napięcia, poprawa nastroju, odprężenie oraz zapomnienie o kłopotach,
- „społeczne” – picie alkoholu w towarzystwie, przy konkretnej okazji, z uprzejmości;
- „w poszukiwaniu przyjemności” – dla walorów smakowych, czy z przekonania o pozytywnym oddziaływaniu alkoholu na zdrowie.

Tabela 5 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze alkoholizmu

ALKOHOLIZM		
Jednostka analityczna	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja
„1”	10,4%	0,367
„2”	17,2%	0,044
„3”	2,3%	0,752
„4”	36,0%	-0,843
„5”	12,6%	0,264
„6”	20,8%	-0,123
„7”	9,5%	0,411
„8”	4,3%	0,655
„9”	60,5%	-2,000
„10”	16,7%	0,072
„11”	15,4%	0,132
„12”	16,4%	0,082

¹⁰ Maciej Frąckowiak, Marek Motyka, Charakterystyka problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu, Hygeia Public Health, 2015

„13”	14,9%	0,154
„14”	8,6%	0,453
„15”	4,0%	0,671
„16”	23,9%	-0,270
„17”	17,1%	0,052
„18”	100,0%	-3,865
„19”	9,3%	0,417
„20”	1,1%	0,805
„21”	2,1%	0,760
„22”	0,4%	0,842
„23”	20,0%	-0,086
„24”	12,8%	0,253

Źródło: opracowanie własne.

Analiza wskaźnikowa w aspekcie alkoholizmu przeprowadzona została w oparciu o informacje nt. udziału rodzin korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Na podstawie zebranych danych należy wyróżnić trzy jednostki, w których udział rodzin dotkniętych problemami alkoholizmu przybrał w 2021r. największą skalę. Są to jednostki nr: „18” (100%), „9” (60,5%) i „4” (36%). Zwraca uwagę wyraźna gradacja notowanych przez omawiany wskaźnik wartości, jeśli dodać, że w pozostałych jednostkach na ogół wynik nie przekracza 10 % i minimalnie w przypadku jednostki analitycznej nr „22” osiąga wartość bliską zeru (0,4%), można wnioskować, że omawiane zjawisko ma charakter lokalny występujący tylko w niektórych częściach Miasta. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że łącznie w 2021r. zarejestrowano 110 rodzin, które korzystały z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, co stanowi około 9% z wszystkich rodzin korzystających z wsparcia MOPS. W liczbach bezwzględnych najwięcej rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu zamieszkuje jednostkę nr: „14” (ponad 13 rodzin), „19” (ponad 12 rodzin) i „13” (ponad 12 rodzin), natomiast w jednostce nr „18” były to tylko dwie rodziny.

UBÓSTWO

Występującemu i pogłębiającemu się zjawisku bezrobocia bardzo często współtowarzyszy zjawisko ubóstwa, które opiera się na odniesieniu poziomu zaspokojenia potrzeb osób, rodzin, gospodarstw domowych do poziomu ich zaspokojenia przez innych członków społeczeństwa. Rozumiane jest przede wszystkim jako ograniczenie środków do życia, a tym samym skutkujące obniżeniem się poziomu życia poza akceptowane w kraju zamieszkania minimum.

Działania zmierzające m.in. do ograniczenia ubóstwa na terenie gminy miejskiej Szczytno podejmuje Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, zlokalizowany przy ulicy Bohaterów Westerplatte 12. Jednostka ta realizuje zadania z zakresu polityki społecznej na rzecz rodzin i osób, które nie mogą samodzielnie egzystować, wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości aby sprostać trudnej sytuacji, w jakiej się znaleźli. Do głównych zadań MOPS należy: przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą o pomocy społecznej świadczeń, realizacja

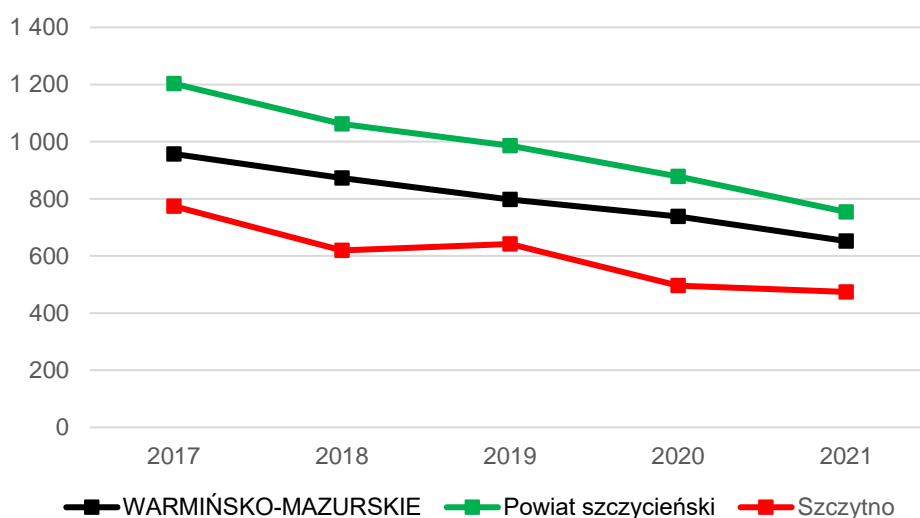
rządowych programów pomocy społecznej i gminnych programów osłonowych, a także realizacja programów współfinansowanych ze środków unijnych oraz realizacja zadań wynikających z przepisów prawa.

Pomoc świadczona przez MOPS w Szczytnie na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej przybiera formy pieniężne i niepieniężne. Jedną z takich form jest przyznawanie świadczeń, w tym m.in.: zasiłków stałych, okresowych, celowych i specjalnych zasiłków celowych, a także innych świadczeń pieniężnych. Do niepieniężnych form pomocy zalicza się: pracę socjalną, składki na ubezpieczenie, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie, pomoc rzeczową, sprawienie pogrzebu, interwencję kryzysową, schronienie, posiłek oraz niezbędne ubranie.

W 2021 roku MOPS udzielił pomocy 1205 rodzinom. Najczęstszymi powodami ubiegania się o pomoc społeczną w Mieście było: niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, alkoholizm, ubóstwo.

Poziom ubóstwa można określić m.in. za pomocą wskaźnika przedstawiającego liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

Wyniki dla gminy miejskiej Szczytno w zestawieniu z wynikami dla powiatu szczytyńskiego i województwa warmińsko-mazurskiego są wyższe. W 2020 roku były to 447 osób, jednak sytuacja z roku na rok ulega poprawie, co jest zgodne z ogólnopolską tendencją.

Rysunek 9 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie miejskiej Szczytno na tle danych dla powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zjawisko ubóstwa w poszczególnych jednostkach analitycznych zbadano na podstawie wskaźników:

- Udziału osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Odsetka rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej,

- Kwoty wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- Liczby uczniów otrzymujących stypendium socjalne w przeliczeniu na 100 uczniów,
- Liczby uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez MOPS w przeliczeniu na 100 uczniów.

Obszar ubóstwa zbadany został przez największą liczbę wskaźników. W odniesieniu do ogółu mieszkańców Miasta relatywnie niewielka liczba osób korzysta z pomocy społecznej – w 2021 r. było to łącznie około 9,5% mieszkańców. Najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej zanotowano w jednostce nr „16” (14%) i „6” (12,7%), a najmniej w jednostkach nr: „18” (1%) i „23” (1,1%). Jeżeli scharakteryzować zbiór rodzin korzystających z pomocy społecznej według przyczyny, to należy wskazać, że z powodu ubóstwa największy udział rodzin korzystających z pomocy społecznej zanotowano w jednostce nr: „18” (100%) i „9” (55,3%). Problem ten nie został natomiast zarejestrowany w trzech jednostkach („10”, „20” i „21”). Jak w przypadku wszystkich wskaźników podawanych w procentach warto zwrócić uwagę na liczby bezwzględne jakie stoją za prezentowanymi danymi. W omawianej kwestii, w skali całego Miasta, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa osiągnęła poziom 68 , co stanowi około 5,6% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej. Najwięcej rodzin (12) zamieszkuje jednostkę analityczną nr „19”.

W ujęciu ekonomicznym najwyższy poziom pomocy finansowej ujętej w kwotach wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej ponownie zarejestrowano w jednostce nr „18”, a najniższy w jednostce nr „10” (było to odpowiednio: 5 027,5zł i 417,17zł).

Ostatnią grupą wskaźników mierzących poziom ubóstwa są wskaźniki informujące o liczbie uczniów otrzymujących stypendia socjalne i liczbie uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez MOPS. W jednostce nr „4” 6,13% uczniów otrzymało stypendia socjalne, a połowa z nich była objęta programem dożywiania. W programie stypendiów socjalnych nie uczestniczyli natomiast uczniowie aż z dwudziestu jednostek. Program oferujący uczniom posiłki w szkole w największym stopniu dotyczył uczniów z jednostek nr „15”, „16” i „12” (odpowiednio 11%, 7,41% i 6,21%). W programie dożywiania nie uczestniczyli natomiast uczniowie z ośmiu jednostek. Zestawienie wyników przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa

jednostka analityczna	UBÓSTWO									
	Udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców		Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej		Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej		Liczba uczniów otrzymujących stypendium socjalne w przeliczeniu na 100 uczniów		Liczba uczniów korzystających z posiłków finansowanych przez OPS w przeliczeniu na 100 uczniów	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
„1”	2,2%	1,089	6,3%	0,298	1 233,59	1,094	0,00	0,260	0,00	0,958
„2”	2,6%	0,967	33,3%	-0,936	2 079,93	0,166	0,00	0,260	0,00	0,958
„3”	3,3%	0,763	3,8%	0,410	2 760,56	-0,580	0,69	-0,306	1,39	0,473
„4”	3,9%	0,570	18,0%	-0,238	3 920,73	-1,851	6,13	-4,743	3,06	-0,114
„5”	8,0%	-0,628	5,2%	0,346	1 646,38	0,641	0,00	0,260	6,12	-1,185
„6”	12,7%	-1,989	2,6%	0,464	2 430,49	-0,218	0,00	0,260	1,46	0,447
„7”	8,6%	-0,804	0,8%	0,548	2 303,70	-0,079	0,00	0,260	0,00	0,958
„8”	3,8%	0,605	0,7%	0,550	1 484,82	0,819	0,00	0,260	4,54	-0,632
„9”	3,3%	0,746	55,3%	-1,935	3 504,06	-1,394	0,00	0,260	3,39	-0,228
„10”	3,8%	0,628	0,0%	0,582	417,17	1,989	0,00	0,260	0,00	0,958
„11”	7,8%	-0,565	17,3%	-0,206	2 094,02	0,151	0,00	0,260	3,57	-0,292
„12”	4,1%	0,526	3,1%	0,442	1 904,61	0,358	0,00	0,260	6,21	-1,216
„13”	6,5%	-0,182	12,3%	0,023	2 272,42	-0,045	0,59	-0,219	4,70	-0,687
„14”	9,3%	-1,001	2,3%	0,479	2 430,22	-0,218	0,00	0,260	2,13	0,213
„15”	10,5%	-1,349	3,9%	0,404	1 750,59	0,527	0,00	0,260	11,00	-2,891
„16”	14,0%	-2,381	5,9%	0,313	1 717,33	0,564	0,00	0,260	7,41	-1,634
„17”	7,7%	-0,521	11,0%	0,082	2 075,20	0,172	0,00	0,260	2,38	0,125
„18”	1,0%	1,428	100,0%	-3,972	5 027,50	-3,064	0,00	0,260	0,00	0,958
„19”	3,7%	0,629	8,8%	0,184	1 969,98	0,287	0,24	0,061	0,00	0,958
„20”	4,5%	0,409	0,0%	0,582	2 682,08	-0,494	0,00	0,260	0,00	0,958
„21”	5,6%	0,088	0,0%	0,582	1 554,80	0,742	0,00	0,260	2,11	0,221
„22”	8,4%	-0,744	1,2%	0,528	1 615,96	0,675	0,00	0,260	5,29	-0,892
„23”	1,1%	1,419	1,1%	0,533	2 754,03	-0,572	0,00	0,260	0,00	0,958
„24”	4,9%	0,297	14,2%	-0,064	1 931,16	0,329	0,00	0,260	0,94	0,630

Źródło: opracowanie własne.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość rozumie się jako wszelkiego rodzaju czyny określone przez prawo jako zachowania niezgodne z normą prawną, popełnione na danym terenie w określonym czasie. Do ograniczania przestępczości służą m.in. takie działania jak: prowadzenie profilaktyki kryminalistycznej, racjonalna polityka karna, kontrola społeczna, współpraca społeczności lokalnych z odpowiednimi służbami i wpływ wychowawczy.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy miejskiej Szczytno czuwają funkcjonariusze z Komendy Powiatowej Policji zlokalizowanej przy ulicy Piłsudskiego 39. Miasto podzielone jest na cztery rejony, w każdym z nich porządku pilnuje dzielnicowy. Wsparciem dla działań Policji jest także Straż Miejska, z siedzibą przy ulicy Sienkiewicza 1. Aktualnie porządku na terenie Miasta dostrzegają czterech strażników.

Zjawisko przestępczości zbadano na podstawie:

- Liczby stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1 000 mieszkańców,
- Liczby czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (13-17 lat) w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi),
- Liczby osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców,

Z analizy wskaźnikowej wynika, iż najwięcej przestępstw w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców zanotowano w jednostkach nr: „6” (ponad 238) i „7” (ponad 225). Wyniki w tych jednostkach zdecydowanie odbiegają od wyników większości pozostałych jednostek, w których liczba przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców nie przekroczyła 100. Jako jedyna w statystykach Policji nie zaistniała jednostka analityczna nr „10”. W zakresie czynów karalnych popełnionych przez nieletnich w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw i wykroczeń na tle Miasta wyróżnia się negatywnie jednostka nr „3” (7,1%). Cieszy brak omawianych zjawisk aż w dziesięciu jednostkach. W większości jednostek (14 na 24) nie było osób objętych procedurą „niebieskiej karty”. Na tym tle negatywnie wyróżnia się jedynie jednostka nr „20” (1,31 przypadków na 100 mieszkańców).

Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości

jednostka analityczna	PRZESTĘPCZOŚĆ					
	Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców		Liczba czynów karalnych popełnionych przez nieletnich (13-17 lat) w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi)		Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja

„1”	1,36	0,975	0,0%	0,908	0,00	0,516
„2”	51,04	0,236	0,0%	0,908	0,00	0,516
„3”	14,12	0,785	7,1%	-2,784	0,00	0,516
„4”	24,06	0,638	0,0%	0,908	0,00	0,516
„5”	156,86	-1,339	2,3%	-0,281	0,00	0,516
„6”	238,77	-2,558	1,6%	0,068	0,00	0,516
„7”	225,06	-2,354	3,8%	-1,070	0,00	0,516
„8”	21,29	0,679	4,0%	-1,173	0,23	-0,216
„9”	57,27	0,143	0,0%	0,908	0,00	0,516
„10”	0,00	0,996	0,0%	0,908	0,00	0,516
„11”	66,07	0,012	2,3%	-0,281	0,00	0,516
„12”	37,05	0,444	0,4%	0,710	0,00	0,516
„13”	86,62	-0,294	3,4%	-0,874	0,06	0,322
„14”	133,93	-0,998	4,7%	-1,532	0,37	-0,647
„15”	75,83	-0,133	3,5%	-0,915	0,07	0,310
„16”	158,11	-1,358	1,7%	-0,004	0,93	-2,389
„17”	84,03	-0,255	2,2%	-0,255	0,00	0,516
„18”	20,62	0,689	0,0%	0,908	0,00	0,516
„19”	8,08	0,875	3,4%	-0,878	0,20	-0,121
„20”	14,64	0,778	0,0%	0,908	1,31	-3,573
„21”	26,39	0,603	0,0%	0,908	0,23	-0,211
„22”	73,30	-0,095	1,4%	0,189	0,48	-0,994
„23”	21,81	0,671	0,0%	0,908	0,00	0,516
„24”	9,09	0,860	0,0%	0,908	0,07	0,298

Źródło: opracowanie własne.

OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o *zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*, za osobę ze szczególnymi potrzebami uznaje się osobę, która ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Osoby ze szczególnymi potrzebami, rozumiane zgodnie z zakresem dostępności, zdefiniowanym w Programie Rządowym Dostępność Plus 2018-2025, to między innymi:

- osoby na wózkach inwalidzkich, poruszające się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się,
- osoby niewidome i słabowidzące,
- osoby z niepełnosprawnością słuchu,
- osoby głuchoniewidome,
- osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną,
- osoby starsze i osłabione chorobami,
- kobiety w ciąży,
- osoby z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,

- osoby mające trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego),
- osoby o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.

Obszar dotyczący problemów osób ze specjalnymi potrzebami przeanalizowano w oparciu o następujące wskaźniki:

- Odsetka rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej,
- Odsetka rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej.

W skali całego Miasta korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności było w 2021 roku 356 rodzin. Największy odsetek zanotowano w jednostce nr „18” (100% ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej). Najniższy odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej odnotowano w jednostce nr „5” (10,4%). Podobnie najwyższe wartości drugiego wskaźnika tj. odsetka rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej notuje się w jednostce nr „18” (100%), a najniższe w jednostce nr „21” (3,5%). W omawianej kwestii, w skali całego Miasta, liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności osiągnęła poziom 356 rodzin, co stanowi około 29,5% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej. Najwięcej rodzin (50) zamieszkuje jednostkę analityczną nr „14”.

Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami

jednostka analityczna	OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI			
	Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej		Odsetek rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
„1”	41,7%	-0,280	10,4%	0,823
„2”	44,8%	-0,437	55,2%	-1,167
„3”	26,9%	0,453	19,6%	0,414
„4”	31,8%	0,210	31,5%	-0,116
„5”	10,4%	1,279	9,6%	0,858
„6”	16,0%	0,998	14,3%	0,651
„7”	18,6%	0,869	14,8%	0,628
„8”	22,8%	0,658	14,7%	0,632

„9”	63,2%	-1,351	65,8%	-1,639
„10”	16,7%	0,965	33,3%	-0,196
„11”	38,5%	-0,120	53,8%	-1,108
„12”	61,6%	-1,275	57,5%	-1,272
„13”	24,8%	0,559	16,9%	0,532
„14”	32,3%	0,186	12,9%	0,711
„15”	19,7%	0,813	20,6%	0,369
„16”	25,1%	0,544	37,7%	-0,389
„17”	29,3%	0,338	39,0%	-0,449
„18”	100,0%	-3,186	100,0%	-3,159
„19”	28,8%	0,359	16,9%	0,537
„20”	56,7%	-1,029	23,0%	0,264
„21”	57,6%	-1,076	3,5%	1,131
„22”	50,5%	-0,719	10,2%	0,834
„23”	20,0%	0,799	20,0%	0,397
„24”	27,2%	0,442	12,8%	0,715

Źródło: opracowanie własne.

KAPITAŁ SPOŁECZNY

Sytuację demograficzną w skali całego Miasta opisano w części poświęconej wewnętrznym uwarunkowaniom rozwoju, analiza danych na poziomie jednostek analitycznych wykazuje duże wewnętrzne zróżnicowanie. Zjawiska związane ze zmianami liczby ludności w gminie miejskiej Szczytno, w podziale na jednostki analityczne, przeanalizowano za pomocą następujących wskaźników:

- Udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- Udziału dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Udziału dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców,
- Dynamiki zmiany liczby mieszkańców 2021/2015.

Jakkolwiek rokrocznie notowany jest ubytek liczby ludności rzędu od 0,67% do 2,62% (157-606 osób), porównanie danych o liczbie mieszkańców w poszczególnych jednostkach analitycznych na koniec 2021 i 2015 roku wskazuje na duże wewnętrzne zróżnicowanie. Co więcej, na podstawie pozyskanych danych można wyróżnić grupy jednostek analitycznych zyskujących i tracących mieszkańców. Do grona jednostek, które pomiędzy 2015 i 2021 rokiem zyskały nowych mieszkańców należą jednostki nr „21” i „23”. Skala tego przyrostu jest wyraźna (odpowiednio 137,6% i 171,8%) i mocno kontrastuje z dominującymi wynikami w pozostałych jednostkach informującymi o ubytku liczby mieszkańców rzędu 5-23%. Największa dynamika wyludniania się jednostki obserwuje się w centrum z położoną niemal w geograficznym centrum Miasta jednostką nr „14” na czele, w której liczba mieszkańców w 2021 roku stanowiła tylko 77,3% populacji z 2015 roku). Najbliższa utrzymania stanu posiadania była jednostka analityczna nr „1” (98%).

Duże wewnętrzne zróżnicowanie obserwuje się także w zakresie pozostałych kategorii danych. Największy udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności

zanotowano w jednostce nr „23” (28,5%), a najmniejszy w jednostce nr „10” (tylko 12,5%), przy średniej dla Miasta na poziomie 16,1%. Konsekwentnie, największy udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności zanotowano w jednostce nr „10” (33,8%), a najmniejszy w jednostce nr „23” (9,4%), przy średniej dla Miasta na poziomie 25,1%.

Także w kategoriach udziału dzieci w ogólnej liczbie mieszkańców obserwuje się znaczące różnice. Najwięcej najmłodszych obywateli Miasta (do 3 lat) jest zameldowanych na terenie jednostek analitycznych nr „21” i „23”, odpowiednio 6,9% i 9,3%. W przypadku dzieci w wieku 3-6 lat najwięcej dzieci zamieszkuje ponownie jednostkę „23” oraz „10”, w których dzieci w tym przedziale wiekowym stanowią odpowiednio 9,2% i 4,4% populacji. Najmniejszy udział dzieci w wieku 0-3 lat zanotowano w jednostce nr „10” (0,6%) a dzieci w wieku 3-6 lat zanotowano w jednostce nr „18” (1,5%).

Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitał społeczny

KAPITAŁ SPOŁECZNY										
jednostka analityczna	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Udział dzieci w wieku 0-3 lat w ogólnej liczbie mieszkańców		Udział dzieci w wieku 3-6 lat w ogólnej liczbie mieszkańców		Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2021/2015	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
„1”	15,3%	-0,250	20,6%	0,824	1,8%	-1,034	1,8%	-1,082	98,0%	0,204
„2”	14,7%	-0,467	32,0%	-1,252	2,5%	-0,599	3,4%	0,079	90,4%	-0,183
„3”	16,6%	0,156	23,8%	0,239	3,0%	-0,319	3,1%	-0,134	88,8%	-0,267
„4”	17,8%	0,553	18,8%	1,136	4,1%	0,364	3,8%	0,346	87,9%	-0,315
„5”	16,0%	-0,037	24,1%	0,175	4,1%	0,343	3,5%	0,132	87,9%	-0,314
„6”	18,8%	0,890	22,1%	0,549	3,8%	0,153	3,4%	0,052	83,5%	-0,538
„7”	13,5%	-0,834	32,1%	-1,280	1,8%	-1,038	2,3%	-0,731	83,5%	-0,542
„8”	15,7%	-0,125	30,9%	-1,054	3,2%	-0,191	3,0%	-0,263	89,8%	-0,218
„9”	14,6%	-0,477	31,0%	-1,078	3,5%	0,002	2,8%	-0,362	92,6%	-0,073
„10”	12,5%	-1,167	33,8%	-1,576	0,6%	-1,713	4,4%	0,757	89,9%	-0,211
„11”	18,0%	0,623	20,6%	0,821	3,9%	0,227	3,2%	-0,122	86,8%	-0,368
„12”	16,3%	0,059	25,8%	-0,126	1,8%	-1,037	2,8%	-0,361	89,7%	-0,222
„13”	15,7%	-0,131	26,2%	-0,206	3,1%	-0,255	3,3%	-0,028	83,2%	-0,556
„14”	12,7%	-1,088	31,9%	-1,247	2,3%	-0,740	2,6%	-0,528	77,3%	-0,860
„15”	14,3%	-0,583	31,1%	-1,101	2,9%	-0,375	2,5%	-0,556	83,7%	-0,532
„16”	13,8%	-0,730	27,4%	-0,424	4,0%	0,302	2,7%	-0,433	86,3%	-0,397
„17”	17,9%	0,594	22,6%	0,453	4,3%	0,458	3,8%	0,364	87,6%	-0,327
„18”	14,4%	-0,540	23,7%	0,250	4,1%	0,357	1,5%	-1,278	94,6%	0,033
„19”	17,7%	0,525	19,3%	1,047	3,6%	0,023	3,8%	0,318	94,6%	0,030
„20”	15,3%	-0,266	23,5%	0,290	3,5%	-0,014	3,7%	0,261	91,8%	-0,113
„21”	14,2%	-0,615	25,4%	-0,060	6,9%	1,981	2,3%	-0,715	137,6%	2,242
„22”	14,9%	-0,404	24,4%	0,120	2,8%	-0,421	3,4%	0,036	87,5%	-0,332

„23”	28,5%	4,027	9,4%	2,848	9,3%	3,425	9,2%	4,241	171,8 %	4,002
„24”	17,0%	0,287	21,5%	0,651	3,7%	0,101	3,3%	0,008	91,2%	-0,143

Źródło: opracowanie własne.

POZIOM EDUKACJI

Sieć publicznych placówek oświatowych w gminie miejskiej Szczytno tworzą cztery szkoły podstawowe i cztery przedszkola:

- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 im. Wojciecha Kętrzyńskiego,
- Szkoła Podstawowa nr 3 im. Marii Skłodowskiej-Curie,
- Sportowa Szkoła Podstawowa nr 4 im. Polskich Olimpijczyków,
- Szkoła Podstawowa nr 6 im. Orła Białego,
- Miejskie Przedszkole nr 1 „Bajka”,
- Miejskie Przedszkole nr 2 „Fantazja”
- Miejskie Przedszkole nr 3 „Promyczek”,
- Miejskie Przedszkole nr 9 „Kubuś Puchatek”.

Poziom edukacji jest istotnym kryterium badania problemów społecznych na danym obszarze, ponieważ wpływa on na przyszłość i funkcjonowanie tego obszaru. Przede wszystkim wpływa na poziom wykształcenia ludności, a tym samym wpływa na zdolność mieszkańców do współpracy i podejmowania oddolnych inicjatyw społecznych. Trudności w nauce mogą wynikać z nastawienia samego ucznia (występowania zaburzeń rozwoju czy niedostatecznej integracji zmysłów), jak również z uwarunkowań zewnętrznych tkwiących w bezpośrednim otoczeniu ucznia (nadmierny hałas, nieodpowiednie podejście nauczyciela bądź rodziców, brak odpowiednich warunków do nauki itp.).

W celu analizy poziomu edukacji oraz kapitału społecznego na terenie gminy miejskiej Szczytno wykorzystano wskaźnik „średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty (średnia z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego)”. Najlepiej pod tym względem wypadli absolwenci Szkoły Podstawowej nr 6 im. Orła Białego, uzyskując średni wynik na poziomie blisko 55% punktów. Średni wynik w Szkole Podstawowej nr 2 im. Wojciecha Kętrzyńskiego był niewiele niższy 54,67% punktów. Natomiast najniższą średnią wypracowali uczniowie Szkoły Podstawowej nr 3 im. Marii Skłodowskiej-Curie (49,3%).

W 2021 roku w całym kraju do egzaminów przystąpiło ponad 342 tys. ósmoklasistów. Średni wynik z języka polskiego był na poziomie 60%, a z matematyki na poziomie 47%. Wynika z tego, że średnia z tych dwóch przedmiotów osiągnęła poziom 53,5%. Wyniki absolwentów szkół w Szczytnie były w przypadku dwóch najlepszych szkół wyższe od średniej krajowej. Zestawienie wszystkich wyników przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu edukacji

Jednostka analityczna	POZIOM EDUKACJI	
	Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty (średnia z 3 przedmiotów)	
	wskaźnik	standaryzacja
„1”	54,67	0,612
„2”	54,67	0,612
„3”	54,67	0,612
„4”	54,67	0,612
„5”	49,33	-1,413
„6”	49,33	-1,413
„7”	55,00	0,738
„8”	55,00	0,738
„9”	55,00	0,738
„10”	55,00	0,738
„11”	55,00	0,738
„12”	55,00	0,738
„13”	49,33	-1,413
„14”	49,33	-1,413
„15”	55,00	0,738
„16”	55,00	0,738
„17”	55,00	0,738
„18”	55,00	0,738
„19”	49,33	-1,413
„20”	49,33	-1,413
„21”	49,33	-1,413
„22”	49,33	-1,413
„23”	55,00	0,738
„24”	55,00	0,738

Źródło: opracowanie własne

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność społeczna - rozumiana jako praca społeczna, to uczestnictwo w działaniach zbiorowych wykraczających poza obowiązki związane z pełnieniem funkcji zawodowych i funkcji w rodzinie, zmierzające do realizacji cenionych wartości społecznych. Działalność społeczna charakteryzuje się dobrowolnością i samorzutnością, bezinteresownością materialną i motywacjami altruistycznymi, jest traktowana jako jeden z przejawów socjalizacji. Aktywność społeczna polegająca na przynależności do różnego typu organizacji społecznych, udziale w pracach tych organizacji jest określana jako zinstytucjonalizowana aktywność społeczna.¹¹

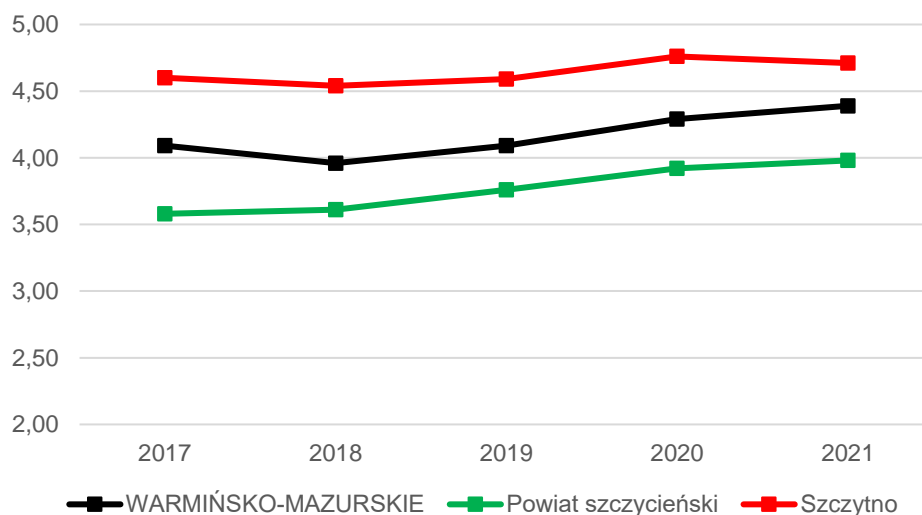
Aktywność społeczną kreuje i wspiera także lokalny samorząd, wszak do zadań własnych gminy należą m. in. sprawy kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, a także wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej, oraz

¹¹ Definicja pochodzi z: <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/aktywnosc-spoleczna;3867107.html>

współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych. W Mieście na tym polu aktywnie działa:

- Miejski Dom Kultury przy ulicy Polnej 12. Miejski Dom Kultury w Szczytnie rozpoczął swoją działalność jako Powiatowy Dom Kultury pod koniec 1954 roku. W MDK działa pięć pracowni: tańca, rycerska, plastyczna, rzeźby i muzyczna, oraz pięć zespołów: „Mazury”, „Wystek” i „Górek i Kompani”, „TOKAM BAND”, „Imaginature Szczytno”.
- Miejska Biblioteka Publiczna przy ulicy Polskiej 8. Miejska Biblioteka Publiczna w Szczytnie rozpoczęła swoją działalność w 1947 roku. MBP gromadzi zbiory uwzględniające potrzeby lokalnego środowiska, a także stwarza warunki do rozwijania zainteresowań kulturalnych. Prowadzi szereg działań popularyzujących bibliotekę i jej zbiory. Dużym zainteresowaniem mieszkańców Szczytna cieszą się spotkania ze sztuką teatralną.
- Miejski Ośrodek Sportu przy ulicy Sieniewicza 1. MOS w Szczytnie został utworzony 1 września 2003r. Ośrodek wspiera rozmaite formy aktywności fizycznej zarządzając obiektami: Hala widowisko-sportowa (w tym: pełnowymiarowe boisko do koszykówki, siatkówki, piłki ręcznej i tenisa ziemnego), baza wodna (kąpielisko strzeżone, plaża miejska, wypożyczalnia sprzętu wodnego, kompleks boisk do siatkówki plażowej), stadion do gry w piłkę nożną, dwa boiska Orlik 2012 oraz Pawilon Sportowy przy ulicy Ostrołęckiej 2.

Uczestnictwo mieszkańców w życiu publicznym i kulturalnym przejawia się również w różnego rodzaju inicjatywach oddolnych, ale także poprzez zorganizowane grupy społeczne, m.in. organizacje pozarządowe. Poniższa rycina przedstawia liczbę fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w perspektywie ostatnich pięciu lat. Zauważyć można stały wzrost liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wartość analizowanego wskaźnika w 2021 r. dla województwa warmińsko-mazurskiego była wyższa niż średnia krajowa (4,23/1000 mieszkańców), a wynik gminy miejskiej Szczytno (4,71) był wyższy zarówno od wyniku dla województwa (4,39) jak i od wyniku dla powiatu szczytnieńskiego (3,98).

Rysunek 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

W informacji opublikowanej przez Centrum Badań Opinii Społecznej¹² podano, że łącznie w organizacjach obywatelskich działa dwie piąte Polaków (40%). Blisko jedna siódma badanych (15%) poświęca czas na pracę w jednej tego typu organizacji, niespełna jedna dziesiąta (8%) – w dwóch, a 17% – w trzech lub więcej. Zaangażowanie w działalność organizacji obywatelskich współwystępuje z wyższym statusem społeczno-ekonomicznym. W największym stopniu wyróżniają się pod tym względem badani z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i specjaliści, technicy i średni personel, pracownicy administracyjno-biurowi, uzyskujący najwyższe dochody w przeliczeniu na osobę w gospodarstwie domowym (3000 zł i więcej), a także mieszkańcy największych miast (500 000 i więcej ludności). Nieco częściej niż przeciętnie są to również respondenci mający od 35 do 44 lat oraz badani uzyskujący wysokie (od 2000 zł do 2999 zł) i najniższe (poniżej 1000 zł) dochody per capita.

Do organizacji pozarządowych na terenie gminy miejskiej Szczytno zalicza się ponad dziewięćdziesiąt podmiotów. Są to m. in.: Stowarzyszenie „Śladami Historii”, „Ochotnicza Straż Pożarna w Szczytnie”, Stowarzyszenia „Uniwersytet Trzeciego Wieku w Szczytnie”.

Analizę wskaźnikową z zakresu aktywności mieszkańców na rzecz lokalnej społeczności oraz promocji jednostki i kultywowaniu jej tradycji opracowano na podstawie „liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców”.

Najwyższą wartością wskaźnika liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców legitymuje się jednostka analityczna nr „6” (1,97). W jednostce nr „1” brak jest takich podmiotów. Szczegółową analizę wskaźnikową w obszarze aktywności społecznej przedstawia poniższa tabela.

¹² Komunikat z badań nr 41/2022, marzec 2022, CBOS

Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze aktywności społecznej

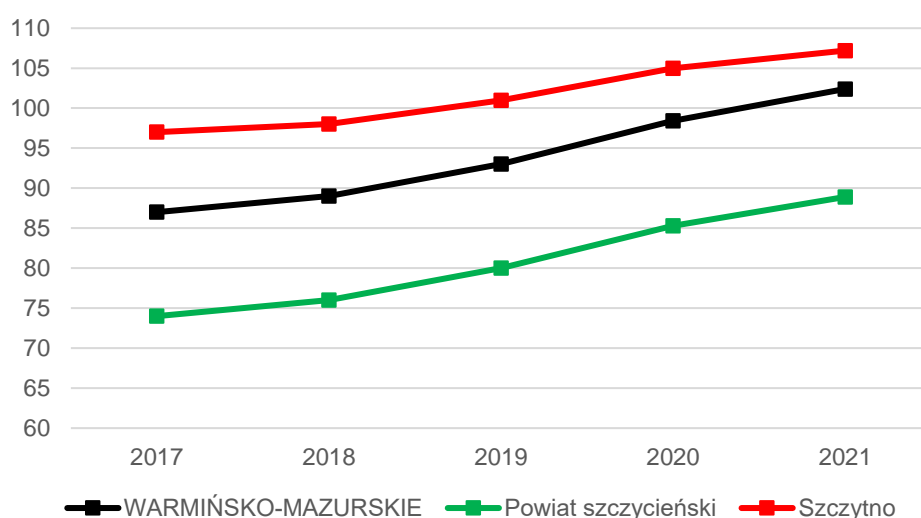
jednostka analityczna	POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	
	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja
„1”	0,00	-1,261
„2”	0,30	-0,642
„3”	0,32	-0,600
„4”	0,55	-0,131
„5”	1,37	1,572
„6”	1,97	2,827
„7”	0,74	0,265
„8”	0,40	-0,430
„9”	1,23	1,296
„10”	1,25	1,331
„11”	0,15	-0,950
„12”	0,29	-0,650
„13”	0,57	-0,070
„14”	0,29	-0,664
„15”	0,63	0,053
„16”	1,21	1,239
„17”	0,28	-0,681
„18”	0,52	-0,193
„19”	0,21	-0,827
„20”	0,22	-0,797
„21”	0,27	-0,698
„22”	1,14	1,098
„23”	0,41	-0,405
„24”	0,28	-0,682

Źródło: opracowanie własne

4.2 Sfera gospodarcza

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2021 roku na obszarze gminy miejskiej Szczytno zarejestrowanych było 2390 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 40% liczby zarejestrowanych podmiotów z całego powiatu szczywieńskiego. Analiza obszarów działalności przedsiębiorstw na podstawie PKD wskazuje, że najwięcej firm w 2021 r. prowadziło działalność w sekcji handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 509, budownictwo – 305 i działalność związana z obsługą rynku nieruchomości - 276. Pozostałe sekcje wyróżniające się liczebnością na tle reszty to: pozostała działalność usługowa – 195, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 185.

Analizując sytuację gospodarczą gminy miejskiej Szczytno obrazowaną przez wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, zwraca uwagę jego wyższa wartość od danych zarówno dla województwa warmińsko-mazurskiego jak i powiatu szczywieńskiego. W gminie miejskiej Szczytno w 2021 roku na 1000 mieszkańców przypadało 107 podmiotów gospodarczych, podczas gdy w powiecie szczywieńskim było to 89, a w województwie warmińsko-mazurskim 102.

Rysunek 11 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Sfera gospodarcza na terenie gminy miejskiej Szczytno zbadana została za pomocą wskaźników takich jak:

- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem,

- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem,
- Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2021 roku.

Najwięcej zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym na koniec 2021 roku przypadało w jednostce nr „6” (35,6) oraz „7” (32,9), najmniej podmiotów gospodarczych stwierdzono w jednostce nr „8” (3,64). Natomiast najwięcej podmiotów gospodarczych w 2021 roku w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym zarejestrowano ponownie w jednostce nr „6”. Brak nowych podmiotów na rynku stwierdzono w jedenastu jednostkach analitycznych. Jeśli odnieść te dane do ogółu podmiotów w jednostkach analitycznych warto odnotować pięć-procentowy wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w jednostkach nr „15” i „16”. Z drugiej strony, wskazać należy, że najwięcej podmiotów gospodarczych w 2021 roku w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym wyrejestrowano w jednostce nr „7” (2,83) i „6” (1,95) a tylko w jednej jednostce („10”) nie dokonano żadnego wyrejestrowania. Procentowo największy ubytek w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych nastąpił w jednostkach nr „9” (30,3%) i „4” (19%). Odnosząc natomiast liczbę wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych do zarejestrowanych w 2021 roku najbardziej niekorzystny stosunek zaobserwowano w jednostce nr „22” (9,67), „21” (8,5) i „3” (7,9). Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej w obszarze aktywności gospodarczej

Jednostka analityczna	AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA											
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym		Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do podmiotów gospodarczych ogółem		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2021 roku w stosunku do zarejestrowanych w 2021 roku	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
„1”	6,45	-0,472	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	0,35	0,909	5,5%	0,757	0,00	0,737
„2”	8,45	-0,227	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	0,56	0,584	6,6%	0,567	0,00	0,737
„3”	7,69	-0,320	0,08	-0,439	1,1%	-0,347	0,66	0,425	8,6%	0,238	7,90	-1,962
„4”	6,10	-0,516	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	1,16	-0,368	19,0%	-1,520	0,00	0,737
„5”	7,44	-0,351	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	1,09	-0,260	14,7%	-0,787	0,00	0,737
„6”	35,59	3,115	1,39	3,222	3,9%	1,115	1,95	-1,616	5,5%	0,761	1,40	0,258
„7”	32,89	2,783	0,48	0,676	1,5%	-0,151	2,83	-3,016	8,6%	0,234	5,88	-1,270
„8”	3,64	-0,819	0,17	-0,199	4,6%	1,499	0,38	0,876	10,3%	-0,054	2,22	-0,021
„9”	5,35	-0,609	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	1,62	-1,100	30,3%	-3,419	0,00	0,737
„10”	5,81	-0,551	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	0,00	1,471	0,0%	1,682	0,00	0,737
„11”	5,13	-0,635	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	0,24	1,084	4,8%	0,880	0,00	0,737
„12”	6,81	-0,429	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	0,99	-0,104	14,6%	-0,774	0,00	0,737
„13”	5,52	-0,588	0,20	-0,111	3,6%	0,973	0,45	0,751	8,2%	0,296	2,27	-0,038
„14”	15,27	0,613	0,64	1,122	4,2%	1,265	1,04	-0,182	6,8%	0,533	1,63	0,181
„15”	15,88	0,689	0,80	1,565	5,0%	1,698	1,68	-1,198	10,6%	-0,101	2,11	0,017
„16”	19,06	1,080	0,94	1,956	4,9%	1,642	1,52	-0,948	8,0%	0,335	1,63	0,182
„17”	10,36	0,009	0,31	0,207	3,0%	0,661	0,78	0,226	7,6%	0,407	2,50	-0,117
„18”	8,33	-0,241	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	0,83	0,149	10,0%	-0,001	0,00	0,737
„19”	6,52	-0,464	0,18	-0,170	2,8%	0,517	0,91	0,027	14,0%	-0,668	5,07	-0,996
„20”	4,95	-0,657	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	0,28	1,025	5,7%	0,726	0,00	0,737
„21”	6,75	-0,436	0,13	-0,313	1,9%	0,077	1,09	-0,262	16,2%	-1,043	8,50	-2,167
„22”	10,83	0,066	0,10	-0,394	0,9%	-0,434	0,96	-0,054	8,9%	0,187	9,67	-2,565
„23”	4,79	-0,677	0,00	-0,673	0,0%	-0,910	0,52	0,650	10,8%	-0,138	0,00	0,737
„24”	7,35	-0,362	0,34	0,282	4,6%	1,494	0,34	0,931	4,6%	0,902	1,00	0,395

Źródło: opracowanie własne.

4.3 Sfera środowiskowa

Sfera środowiskowa na terenie gminy miejskiej Szczytno przeanalizowana została za pomocą wskaźników:

- Liczby budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych,
- Powierzchni materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców,
- Liczby indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miął, ekogroszek) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych,
- Liczby stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców.

Według *ustawy o rewitalizacji* szczególnymi zjawiskami kryzysowymi, występującymi w sferze środowiskowej są przekroczone standardy jakości środowiska oraz obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.

Przykładem zjawiska kryzysowego, występującego w sferze środowiskowej, na terenie gminy jest występowanie wyrobów azbestowych. Azbest stanowi występujący w przyrodzie minerał odporny na działanie mrozu, wysokich temperatur, substancji chemicznych i jest odporny na rozciąganie. Składa się on z włókien – uwodnionych krzemianów magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Wyroby azbestowe przede wszystkim wykorzystywano w budownictwie jako pokrycia dachowe, osłony elewacyjne ścian, przewody kominowe, rury wodociągowe i kanalizacyjne oraz elementy izolacyjne. Włókna azbestowe wnikają bezpośrednio do organizmu człowieka poprzez układ oddechowy, gromadzą się i zalegają w płucach. Azbest w niewielkim stopniu wchłaniany jest także przez skórę.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 2 września 2005 r. w sprawie wykazu substancji niebezpiecznych wraz z ich klasyfikacją i oznakowaniem (Dz.U. z 2005, nr 201 poz. 1674) azbest widnieje jako substancja o udokumentowanym działaniu rakotwórczym kategorii 1, stanowiącym poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe. Program usuwania azbestu prowadzony jest sukcesywnie od 2012 roku. W tym czasie udało się usunąć z przestrzeni Miasta znaczną część szkodliwych materiałów. Można wskazać obszary wolne od tego typu zagrożenia, ale są jeszcze takie, w których proces ten trwa.

Największy problem z obecnością w przestrzeni materiałów zawierających azbest cechuje jednostkę nr „24”, jeszcze ponad 6 % budynków mieszkalnych posiada pokrycie dachu materiałami zawierającymi azbest, natomiast już w ośmiu jednostkach analitycznych zanotowano brak budynków mieszkalnych z materiałami zawierającymi azbest. Wiedza o skali obecności azbestu w budynkach mieszkalnych jest bardzo ważna, ale dla pełniejszego obrazu występowania szkodliwych dla zdrowia ludzi materiałów budowlanych na potrzeby diagnozy zbadano także obecność azbestu w ujęciu ilościowym jaka przypada na 100 mieszkańców w jednostce. W tym ujęciu najgorszy wynik zanotowano w jednostkach nr „17” i „18” (ponad 4 tys m² na 100 mieszkańców), a najlepszy (brak materiałów zawierających azbest) w jednostce nr „9” oraz niewielkie jeszcze ilości w jednostce nr „8” (10,6m²/100 mieszkańców).

Kolejnym ważnym dla zdrowia ludzi czynnikiem analizowanym w sferze środowiskowej jest jakość powietrza. Emisja zanieczyszczeń powietrza w Polsce wynika w znacznej mierze z ogrzewania domów za pomocą węgla i innych paliw stałych, często w piecach niespełniających żadnych standardów emisyjnych. Jest to tzw. niska emisja powierzchniowa, czyli emisja pyłów i szkodliwych gazów na wysokości do 40 m, do której poza piecami przyczyniają się pojazdy silnikowe (emisja komunikacyjna) oraz emisja przemysłowa. Do produktów spalania wpływających na występowanie niskiej emisji zaliczyć można gazy: dwutlenek węgla CO₂, tlenek węgla CO, dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, np. benzo(a)piren oraz dioksyne, a także metale ciężkie (ołów, arsen, nikiel, kadm) i pyły zawieszane PM₁₀, PM_{2,5}.

Gmina miejska Szczytno prowadzi program dotacyjny do wymiany urządzeń grzewczych na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Szczytnie w sprawie określania zasad udzielania dotacji celowej i sposobu jej rozliczania z budżetu Miasta na dofinansowanie inwestycji związanych z ograniczeniem niskiej emisji w ramach programu „Czyste Powietrze – Warto Dbać”, polegających na wymianie źródeł ciepła w budynkach lub lokalach mieszkalnych na terenie Miasta. Ponadto w oparciu o porozumienie zawarte z Wojewódzkim Funduszem Gospodarki Wodnej i Ochrony Środowiska w Olsztynie działa gminny punkt konsultacyjno-informacyjny programu priorytetowego „Czyste Powietrze”, w którym udzielana jest pomoc w uzyskaniu dotacji w ramach rządowego programu „Czyste Powietrze”. W ramach współpracy z Veolia Szczytno Sp. z o.o. w trzech lokalizacjach na terenie Miasta (ul. Solidarności – Veolia Sp. z o.o., ul. Sienkiewicza 1 – ratusz, ul. Sobieszczańskiego – Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej) funkcjonuje automatyczny pomiar jakości powietrza za pomocą czujników AIRLY. Dane z czujników można śledzić poprzez stronę internetową <https://airly.org/map/pl/>, dostępną również w serwisie internetowym Urzędu Miejskiego.

Wśród jednostek analitycznych gminy miejskiej Szczytno wysoki udział budynków mieszkalnych ogrzewanych piecami na paliwa stałe tj. powyżej 60% utrzymuje się w jednostkach nr: „9”, „11”, „12”, „17”, „18”, „20”, „22” i „24”. Skomentowania wymaga dodatkowo sytuacja w jednostce nr „9” gdzie wskaźnik ten osiągnął wartość 182,7%, stało się tak za sprawą zewidencjonowania większej niż jeden źródeł ciepła na paliwa stałe w znajdujących się na terenie omawianej jednostki analitycznej budynkach mieszkalnych, oraz bardzo małej ich liczby co w połączeniu spowodowało wywindowanie wartości omawianego wskaźnika do tak wysokich wartości. Liderem w przedmiotowej kategorii danych jest natomiast jednostka nr „23”, na terenie której tylko 3,6% budynków mieszkalnych posiada źródło ciepła na paliwo stałe. Na niewątpliwy sukces tej jednostki (drugi w kolejności wynik jest o ponad 20 punktów procentowych gorszy) wpłynął fakt, że jest to teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej uzbrojony w sieć gazową, na której opiera się system ogrzewania większości budynków w tej jednostce.

Ostatnią grupą danych w sferze środowiskowej są dane odnośnie liczby stwierdzonych zdarzeń drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców, który daje pośrednio informację na temat stopnia natężenia ruchu drogowego, a przy tym poziomu hałasu i emisji spalin do atmosfery. Najwyższe natężenie zdarzeń drogowych w 2021 r. zanotowano w ścisłym centrum

Miasta tj. na terenie jednostek nr „6” (9,31) i „16” (4,27). W większości jednostek albo takich zdarzeń w analizowanym roku nie odnotowano, albo było to poniżej jednego zdarzenia na 100 mieszkańców. Szczegółowe dane dotyczące wszystkich jednostek analitycznych przedstawia tabela na następnej stronie.

Tabela 13 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej w obszarze pokrycia azbestem, jakości powietrza i natężenia ruchu drogowego

Jednostka analityczna	POKRYCIE AZBESTEM				JAKOŚĆ POWIETRZA		NATĘŻENIE RUCHU DROGOWEGO	
	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych		Powierzchnia materiałów zawierających azbest na 100 mieszkańców		Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miął, ekogroszek) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych		Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
„1”	4,5%	-1,634	3 802,18	-1,651	28,5%	0,744	0,14	0,718
„2”	3,1%	-0,797	2 036,42	-0,391	45,4%	0,223	1,94	-0,176
„3”	3,3%	-0,924	1 442,16	0,032	46,4%	0,193	0,54	0,516
„4”	2,0%	-0,189	260,96	0,875	46,8%	0,180	0,17	0,703
„5”	0,0%	0,995	1 195,19	0,209	53,1%	-0,015	0,59	0,491
„6”	2,9%	-0,718	2 112,81	-0,446	46,5%	0,190	9,31	-3,830
„7”	2,6%	-0,500	760,79	0,518	31,8%	0,640	3,79	-1,096
„8”	0,4%	0,742	10,67	1,053	20,8%	0,979	0,36	0,607
„9”	0,0%	0,995	0,00	1,061	182,7%	-4,006	3,26	-0,831
„10”	0,0%	0,995	656,25	0,593	38,8%	0,427	0,00	0,786
„11”	0,0%	0,995	3 373,87	-1,345	61,9%	-0,286	0,45	0,562
„12”	0,0%	0,995	1 014,17	0,338	65,0%	-0,380	0,60	0,486
„13”	0,4%	0,758	757,92	0,520	44,3%	0,256	1,02	0,281
„14”	1,3%	0,223	717,79	0,549	34,2%	0,567	2,86	-0,632
„15”	2,6%	-0,545	121,07	0,975	24,4%	0,869	1,04	0,268
„16”	0,0%	0,995	465,04	0,729	33,3%	0,594	4,27	-1,332
„17”	3,1%	-0,783	4 106,44	-1,867	68,7%	-0,495	1,03	0,276
„18”	0,0%	0,995	4 948,45	-2,468	72,5%	-0,612	1,55	0,019
„19”	3,4%	-0,999	1 802,08	-0,224	56,4%	-0,117	0,27	0,652
„20”	2,8%	-0,640	1 046,33	0,315	69,5%	-0,521	0,00	0,786
„21”	1,1%	0,348	174,62	0,936	46,7%	0,184	1,36	0,112
„22”	1,0%	0,403	1 517,52	-0,021	78,8%	-0,807	2,57	-0,487
„23”	0,0%	0,995	82,13	1,002	3,6%	1,509	0,22	0,677
„24”	6,4%	-2,709	3 300,57	-1,293	62,9%	-0,316	0,69	0,443

Źródło: opracowanie własne.

4.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Rok 2023 dla Szczytna jest wyjątkowy bowiem mija 300 lat od nadania praw miejskich. Historia Miasta sięga jednak drugiej połowy XIV wieku kiedy to w miejscu drewnianej strażnicy wzniesionej do obrony przed najazdami litewskimi wzniesiono murowany zespół obronny. Czteroskrzydłowy zamek z wewnętrznym dziedzińcem i przedzamczem otoczony fosą, murami obronnymi oraz wodami jeziora (Domowego Dużego) pełnił ważne funkcje obronne. W miejscu niewielkiej osady przysamkowej rozwinęło się późniejsze miasto.

Rysunek 12 Fragment mapy z około 1802 roku

Źródło: ze zbiorów Repozytorium Cyfrowego Instytutów Naukowych, za pośrednictwem <http://igrek.amzp.pl/>.

Współcześnie Szczytno pełni wiodącą funkcję w powiecie. Jest siedzibą władz miejskich, powiatowych oraz jedynej sąsiada – gminy wiejskiej Szczytno.

Sfera funkcjonalno-przestrzenna to również obiekty infrastruktury publicznej, do której mieszkańcy mają bezpośredni dostęp. Obiekty infrastruktury sportowej, a także w szczególności place zabaw umożliwiają mieszkańcom jednostki samorządu terytorialnego prowadzenie aktywnego trybu życia już od najmłodszych lat. Aktywność fizyczna przekładająca się na sprawność psychofizyczną prowadzi do kształtowania wśród mieszkańców postaw prozdrowotnych, co w konsekwencji zmniejsza niebezpieczeństwo zapadania na niektóre choroby cywilizacyjne.

Zgodnie z *ustawą o rewitalizacji* przykładami zjawisk kryzysowych mogących wystąpić w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, są:

- niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny,
- brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość,

- niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru,
- niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,
- niski poziom obsługi komunikacyjnej,
- niedobór lub niska jakość terenów publicznych.

Sytuację w sferze przestrzenno-funkcjonalnej przeanalizowano na podstawie danych obrazujących dostęp do określonych obiektów infrastruktury publicznej, tj.:

- Liczby obiektów infrastruktury sportowej na 100 mieszkańców,
- Liczby ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym,
- Liczby centrów aktywności mieszkańców na 100 mieszkańców,
- Liczby placówek oświatowych na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym,

a także na podstawie danych o:

- Liczbie czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców,
- Liczbie punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców,
- Liczbie podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców, do których zalicza się m.in. instytucje udzielające kredytów konsumpcyjnych nieobjęte pośrednictwem pieniężnym i poza systemem bankowym, a także udzielających pożyczek pod zastaw (lombardy),
- Liczbie podmiotów działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców, do których zalicza się te podejmujące działalność w zakresie gier losowych i zakładów wzajemnych.

Pod względem dostępności do obiektów infrastruktury sportowej najlepiej wyposażoną jednostką w Mieście jest „6” (2,9), a w przypadku placów zabaw jednostki nr „6” (3,2), „23” (1,85) i „7” (1,69). Brak obiektów infrastruktury sportowej stwierdzono w czterech jednostkach („1”, „10”, „20” i „21”), a w przypadku ogólnodostępnych placów zabaw w jedenastu („2”, „3”, „4”, „10”, „11”, „12”, „16”, „17”, „18”, „20”, „21”).

Ważnym składnikiem infrastruktury publicznej są obiekty aktywności mieszkańców rozumianych jako świetlice, domy kultury, biblioteki, itp. Placówki te mają na ogół potencjał oddziaływania na większy obszar aniżeli granice wyznaczonych jednostek analitycznych. Przyjęta w diagnozie struktura jednostek w szczególności ich duża liczba sprawiają, że w większości przypadków (17 z 24) figuruje w zestawieniu cyfra zero. Na tym tle pozytywnie wyróżnia się siedem jednostek, na terenie których zlokalizowane są tego typu placówki. Warto w tym miejscu podkreślić, że wynik wskaźnika, który zawiera się w wartościach od 0,05 do 0,63 jest wypadkową liczby centrów aktywności znajdujących się na danym obszarze odniesioną do liczby mieszkańców przypisanych do danej jednostki. Stąd np. jednostka nr „8” (osiedle Leyka) goszcząca na swoim terenie dwa centra aktywności mieszkańców, ale jednocześnie zamieszkała przez ponad 3,5 tys. osób notuje wartość omawianego wskaźnika na poziomie 0,05. Natomiast w przypadku jednostki nr „10” (stanowiącej wyłącznie rejon ul. K. Pułaskiego), na terenie której zlokalizowana jest jedna taka placówka i zamieszkałej przez około 160 osób wartość wskaźnika

osiąga maksimum na poziomie 0,63. Od wartości omawianego wskaźnika ważniejszy jest zatem samo rozróżnienie czy przyjmuje on wartość powyżej zera.

Sieć publicznych placówek oświatowych w Szczytnie tworzą cztery szkoły podstawowe i cztery przedszkola wymienione w podrozdziale 4.1 w części poświęconej edukacji.

W zakresie wskaźnika liczby placówek oświatowych na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym punktowała tylko część jednostek analitycznych: „2”, „3”, „4”, „5”, „6”, „7”, „8”, „13”, „14”, „15”, „16”, „22” i „24”, na terenie których zlokalizowane są placówki oświatowe. Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępności do infrastruktury publicznej

DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ								
Jednostka analityczna	Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców		Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym		Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców		Liczba placówek oświatowych (szkół, przedszkoli wraz z filiami) na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
„1”	0,00	-0,756	1,48	1,103	0,00	-0,435	0,00	-0,625
„2”	0,30	-0,180	0,00	-0,745	0,00	-0,435	1,02	0,135
„3”	0,24	-0,285	0,00	-0,745	0,00	-0,435	1,02	0,138
„4”	0,02	-0,710	0,00	-0,745	0,00	-0,435	0,40	-0,327
„5”	0,89	0,965	1,12	0,644	0,00	-0,435	3,35	1,873
„6”	1,92	2,945	3,20	3,238	0,00	-0,435	6,10	3,932
„7”	0,23	-0,314	1,69	1,364	0,00	-0,435	1,09	0,187
„8”	0,16	-0,456	0,87	0,340	0,05	-0,033	0,59	-0,182
„9”	0,00	2,647	0,60	0,006	0,18	0,886	0,00	-0,625
„10”	0,00	-0,756	0,00	-0,745	0,63	4,251	0,00	-0,625
„11”	0,15	-0,466	0,00	-0,745	0,00	-0,435	0,00	-0,625
„12”	0,01	-0,729	0,00	-0,745	0,00	-0,435	0,00	-0,625
„13”	0,23	-0,306	0,30	-0,375	0,00	-0,435	0,99	0,113
„14”	0,12	-0,524	0,47	-0,158	0,00	-0,435	0,61	-0,168
„15”	0,46	0,124	1,25	0,809	0,09	0,258	1,25	0,306
„16”	0,41	0,042	0,00	-0,745	0,21	1,114	1,49	0,489
„17”	0,09	-0,576	0,00	-0,745	0,00	-0,435	0,00	-0,625
„18”	1,03	1,235	0,00	-0,745	0,00	-0,435	0,00	-0,625
„19”	0,03	-0,703	0,16	-0,551	0,00	-0,435	0,00	-0,625
„20”	0,00	-0,756	0,00	-0,745	0,00	-0,435	0,00	-0,625

„21”	0,00	-0,756	0,00	-0,745	0,08	0,147	0,00	-0,625
„22”	0,46	0,138	0,95	0,438	0,16	0,773	1,36	0,387
„23”	0,73	0,663	1,85	1,562	0,00	-0,435	0,00	-0,625
„24”	0,14	-0,486	0,41	-0,232	0,00	-0,435	0,82	-0,010

Źródło: opracowanie własne.

Dodatkowe światło na stan sfery przestrzenno-funkcjonalnej w Mieście rzucają wyniki wskaźnika „liczby czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców”, a także trzy wskaźniki z grupy jakości terenów publicznych informujące o liczbie punktów sprzedaży alkoholu oraz liczbie podmiotów działających w podsekcjach 64.92.Z (do których należą m.in. lombardy i podmioty oferujące pożyczki poza systemem bankowym), oraz 92.00.Z (do których zalicza się m.in. kasyna i zakłady bukmacherskie).

Największą dostępnością komunikacyjną, mierzoną liczbą czynnych przystanków autobusowych legitymuje się jednostka nr „6” (2,35), oraz „16” (1,1) brak przystanków stwierdzono w przypadku tylko dwóch jednostek („10” i „18”). Pod względem dostępności do punktów sprzedaży alkoholu na tle Miasta wyróżniają się jednostki: „6” (5,2) i „7” (2,8). W dwóch jednostkach stwierdzono brak takiego punktu. Największą dostępność punktów działających w podsekcji 64.92.Z (podmioty udzielające kredytów konsumpcyjnych nieobjęte pośrednictwem pieniężnym i poza systemem bankowym, a także udzielających pożyczek pod zastaw -lombardy), na terenie Miasta zewidencjonowano w czterech jednostkach tj. w „16” (0,59), „7” (0,31), „12” (0,28) i w „6” (0,27). Podobnie jednostką analityczną o największej dostępności do podmiotów działających w podsekcji 92.00.Z jest „6” (0,27), a także jednostka nr „2” (0,27). Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w tabeli na następnej stronie.

Tabela 15 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępność komunikacyjna i jakość terenów publicznych

Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA		JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH					
	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców		Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców		Liczba podmiotów działających w podsekcji 64.92.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców		Liczba podmiotów działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
„1”	0,68	0,400	0,00	0,592	0,00	0,631	0,00	0,668
„2”	0,54	0,099	0,27	0,353	0,00	0,631	0,27	-2,589
„3”	0,10	-0,809	0,10	0,503	0,05	0,300	0,00	0,668
„4”	0,85	0,755	0,12	0,486	0,01	0,548	0,02	0,380
„5”	0,83	0,711	0,71	-0,042	0,00	0,631	0,00	0,668
„6”	2,35	3,871	5,20	-4,035	0,27	-1,285	0,27	-2,651
„7”	0,65	0,342	2,83	-1,924	0,31	-1,543	0,15	-1,116
„8”	0,15	-0,697	0,15	0,460	0,00	0,631	0,03	0,326

„9”	0,26	-0,467	0,97	-0,270	0,00	0,631	0,00	0,668
„10”	0,00	-1,016	0,00	0,592	0,00	0,631	0,00	0,668
„11”	0,45	-0,081	0,30	0,325	0,00	0,631	0,00	0,668
„12”	0,60	0,237	0,03	0,567	0,28	-1,333	0,00	0,668
„13”	0,19	-0,629	0,24	0,378	0,00	0,631	0,09	-0,461
„14”	0,03	-0,953	0,47	0,175	0,09	0,001	0,08	-0,279
„15”	0,57	0,177	0,65	0,016	0,22	-0,940	0,04	0,187
„16”	1,10	1,272	1,58	-0,817	0,59	-3,467	0,17	-1,420
„17”	0,37	-0,241	0,65	0,011	0,00	0,631	0,00	0,668
„18”	0,00	-1,016	0,52	0,133	0,00	0,631	0,00	0,668
„19”	0,47	-0,043	0,07	0,531	0,06	0,246	0,08	-0,335
„20”	0,16	-0,694	0,05	0,546	0,00	0,631	0,00	0,668
„21”	0,35	-0,291	0,35	0,281	0,00	0,631	0,00	0,668
„22”	0,24	-0,514	0,40	0,234	0,10	-0,073	0,00	0,668
„23”	0,22	-0,551	0,10	0,500	0,11	-0,172	0,11	-0,724
„24”	0,56	0,137	0,21	0,405	0,07	0,142	0,00	0,668

Źródło: opracowanie własne.

4.5 Sfera techniczna

Na podstawie literatury stwierdza się, że zdegradowane, a niekiedy także zdewastowane obiekty szpecą przestrzeń, niszcząc ład przestrzenny i walory estetyczne. Tereny, na których stan techniczny obiektów określa się jako zły lub bardzo zły często stają się nieatrakcyjne dla mieszkańców i przestają być użytkowane, co sprawia, że pogłębia się degradacja tego terenu. Zwiększa to tendencję do łamania norm społecznych oraz sprzyja wzrostowi przestępczości¹³.

Przestrzeń, w której realizowane są usługi z zakresu oświaty (budynki szkoły, przedszkoli), ochrony zdrowia (ośrodki zdrowia, przychodnie), działań władz samorządowych (budynki urzędów, placówek) itp. w dużym stopniu oddziałuje na poziom ogólnego zadowolenia mieszkańców z realizacji tych usług, co w sposób bezpośredni wiąże się z nastrojami i emocjami pojawiającymi się w sferze społecznej. Do obiektów przestrzeni publicznej należą także budynki komunalne. Pojęcie to rozumiane jako ogół lokali należących do gminy, służących realizacji zadań własnych gminy.

Według *ustawy o rewitalizacji* negatywnymi zjawiskami technicznymi, które należy przeanalizować są w szczególności: stan degradacji technicznej obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, brak funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności oraz ochrony środowiska i zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Sfera techniczna na terenie gminy miejskiej Szczytno została przeanalizowana na podstawie wskaźników przedstawiających:

¹³ Teoria rozbitych okien (teoria rozbitej szyby): G. Kelling, C. Coles, 1982, *Fixing Broken Windows: Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities*.

- Liczbę budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych,
- Liczbę obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych w ogólnej liczbie obiektów komunalnych,
- Liczbę obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych,
- Liczbę obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie obiektów komunalnych,
- Liczbę obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w ogólnej liczbie obiektów komunalnych.

W obszarze zainteresowań trzech pierwszych wskaźników są budynki i obiekty w złym stanie technicznym. Wyniki w kategorii budynków mieszkalnych w Mieście są zadowalające. W większości jednostek analitycznych nie stwierdzono obecności budynków znajdujących się w złym stanie technicznym lub ich udział w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych nie przekroczył 1%. Najwyższy wskaźnik zanotowano w jednostce nr „7”, w którym liczba budynków w złym stanie technicznym stanowi 4,5 %. W analogiczny sposób dokonano waloryzacji zbioru obiektów komunalnych, obiektów przestrzeni publicznej takich jak np. place zabaw, skwery, zieleńce, a także obiektów zabytkowych wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków. Jeżeli chodzi o obiekty komunalne, wskazać należy, że ich stan techniczny w przypadku wielu jednostek wymaga poprawy. W pięciu jednostkach wszystkie tego typu obiekty zaliczone zostały jako znajdujące się w złym stanie technicznym. Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w poniższej tabeli.

Tabela 16 Analiza sfery technicznej w obszarze stanu technicznego przestrzeni publicznej

STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ						
Jednostka analityczna	Liczba budynków mieszkalnych w złym stanie technicznym w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych		Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych		Liczba obiektów zabytkowych w złym stanie technicznym wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w ogólnej liczbie obiektów zabytkowych	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
„1”	0,0%	0,427	0,0%	1,363	0,0%	0,846
„2”	0,0%	0,427	75,0%	-0,551	0,0%	0,846
„3”	0,3%	0,145	86,3%	-0,839	14,9%	0,341
„4”	0,0%	0,427	100,0%	-1,189	10,8%	0,481
„5”	0,0%	0,427	57,7%	-0,109	28,6%	-0,122
„6”	0,0%	0,427	77,8%	-0,622	59,8%	-1,178
„7”	4,5%	-4,167	38,5%	0,382	38,8%	-0,467
„8”	0,4%	-0,018	88,5%	-0,895	57,1%	-1,089
„9”	0,0%	0,427	0,0%	1,363	0,0%	0,846

„10”	0,0%	0,427	100,0%	-1,189	0,0%	0,846
„11”	0,0%	0,427	100,0%	-1,189	0,0%	0,846
„12”	0,0%	0,427	100,0%	-1,189	0,0%	0,846
„13”	0,0%	0,427	80,4%	-0,688	27,8%	-0,096
„14”	1,3%	-0,929	50,0%	0,087	28,4%	-0,115
„15”	1,4%	-1,048	65,6%	-0,310	29,5%	-0,152
„16”	0,0%	0,427	79,3%	-0,661	49,4%	-0,827
„17”	0,0%	0,427	100,0%	-1,189	0,0%	0,846
„18”	0,0%	0,427	0,0%	1,363	0,0%	0,846
„19”	0,0%	0,427	61,5%	-0,205	31,3%	-0,213
„20”	0,2%	0,212	0,0%	1,363	100,0%	-2,541
„21”	1,7%	-1,277	0,0%	1,363	100,0%	-2,541
„22”	0,2%	0,254	9,1%	1,131	23,1%	0,062
„23”	0,0%	0,427	12,4%	1,046	0,0%	0,846
„24”	0,0%	0,427	0,0%	1,363	0,0%	0,846

Źródło: opracowanie własne.

W parze ze złą oceną stanu technicznego budynków komunalnych często idzie wysoki (w części przypadków 100%) poziom wskazań obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji. Skalę potrzeb inwestycyjnych obiektów komunalnych uzupełniają potrzeby w zakresie dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zasadniczo, w tym aspekcie, w świetle prezentowanych danych jest najwięcej do zrobienia. Szczegółowa analiza wskaźnikowa dotycząca wszystkich jednostek analitycznych przedstawiona została w tabeli poniżej.

Tabela 17 Analiza sfery technicznej w obszarze efektywność energetyczna i zapewnienie dostępności

Jednostka analityczna	EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA		ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI	
	Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych		Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
„1”	0,0%	1,154	0,0%	2,646
„2”	75,0%	-0,719	100,0%	-0,378
„3”	79,5%	-0,830	100,0%	-0,378
„4”	100,0%	-1,343	100,0%	-0,378
„5”	26,9%	0,482	100,0%	-0,378
„6”	96,3%	-1,251	100,0%	-0,378
„7”	30,8%	0,385	100,0%	-0,378
„8”	57,7%	-0,287	100,0%	-0,378
„9”	0,0%	1,154	0,0%	2,646
„10”	0,0%	1,154	100,0%	-0,378

„11”	100,0%	-1,343	100,0%	-0,378
„12”	100,0%	-1,343	100,0%	-0,378
„13”	53,6%	-0,184	100,0%	-0,378
„14”	55,6%	-0,233	100,0%	-0,378
„15”	78,9%	-0,816	100,0%	-0,378
„16”	100,0%	-1,343	100,0%	-0,378
„17”	100,0%	-1,343	100,0%	-0,378
„18”	0,0%	1,154	0,0%	2,646
„19”	33,3%	0,321	100,0%	-0,378
„20”	0,0%	1,154	100,0%	-0,378
„21”	0,0%	1,154	100,0%	-0,378
„22”	9,1%	0,927	100,0%	-0,378
„23”	12,4%	0,844	100,0%	-0,378
„24”	0,0%	1,154	100,0%	-0,378

Źródło: opracowanie własne.

5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Zgodnie z przyjętą metodyką, do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, dla których wartość wskaźnika syntetycznego natężenia zjawisk kryzysowych jest ujemna (mniejsza od 0) w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z 4 sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4 *ustawy o rewitalizacji*.

Zgodnie z *ustawą o rewitalizacji*, obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej zdiagnozowano w następujących jednostkach analitycznych gminy miejskiej Szczytno: „2”, „4”, „6”, „7”, „9”, „11”, „12”, „13”, „14”, „15”, „16”, „17”, „18”, „20” i „22”. We wszystkich wymienionych piętnastu jednostkach analitycznych stwierdzono współwystępowanie stanu kryzysowego w przynajmniej jednej z pozostałych sfer (gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna). Oznacza to, że do zbioru jednostek tworzących obszar zdegradowany zalicza się wszystkie wyżej wymienione jednostki.

W poniższej tabeli przedstawiono w sposób zbiorczy wyniki analizy wskaźnikowej sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego dla wszystkich badanych jednostek analitycznych.

Tabela 18 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
„1”	0,139	0,058	-0,182	0,197	1,287
„2”	-0,027	0,013	-0,294	-0,341	-0,075
„3”	0,008	-0,401	-0,052	-0,083	-0,312
„4”	-0,186	-0,542	0,381	-0,006	-0,400
„5”	0,074	-0,374	0,450	0,627	0,060
„6”	-0,153	1,143	-1,104	0,698	-0,600
„7”	-0,341	-0,124	-0,159	-0,430	-0,849
„8”	0,107	0,214	0,813	0,049	-0,533
„9”	-0,198	-0,996	-0,722	0,434	1,287
„10”	0,628	0,293	0,729	0,375	0,172
„11”	-0,079	0,080	-0,567	-0,091	-0,328
„12”	-0,071	-0,359	0,430	-0,299	-0,328
„13”	-0,109	0,214	0,335	-0,135	-0,184
„14”	-0,555	0,589	-0,048	-0,293	-0,314
„15”	-0,263	0,445	0,343	0,117	-0,541
„16”	-0,498	0,708	0,189	-0,441	-0,556
„17”	-0,075	0,232	-0,656	-0,164	-0,328
„18”	-0,233	-0,157	-0,270	-0,019	1,287
„19”	0,124	-0,292	-0,098	-0,239	-0,010
„20”	-0,010	0,041	0,039	-0,176	-0,038
„21”	0,317	-0,691	0,344	-0,086	-0,336
„22”	-0,137	-0,532	-0,153	0,256	0,399
„23”	1,222	-0,169	0,988	0,027	0,557
„24”	0,315	0,607	-0,736	0,024	0,682

Źródło: opracowanie własne.

Uzyskane wyniki jednostek analitycznych odwzorowane na mapie (rycina na następnej stronie) dowodzą dużej zmienności geograficznej badanych zjawisk. W sferze społecznej z dwudziestu czterech jednostek analitycznych tylko jednej udało się być zawsze w gronie tych z wynikiem badanego wskaźnika na poziomie wyższym od średniej dla Miasta, jest nią jednostka nr „10”. Zatem, w większości jednostek w jakimś aspekcie można starać się o poprawę.

W następnej tabeli przedstawia się uporządkowane wyniki analizy sfery społecznej jednostek analitycznych obszaru zdegradowanego, ze wskazaniem liczby pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych oraz dotyczących ich danych powierzchniowych i ludnościowych.

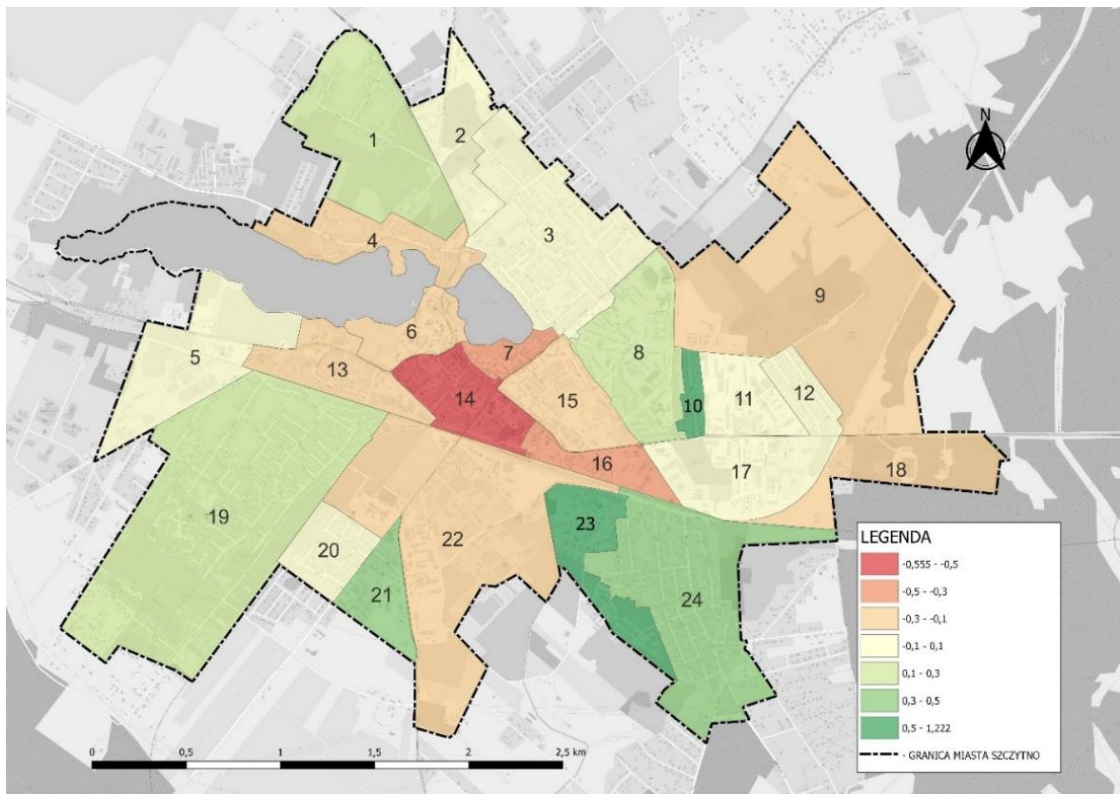
W tak przyjętej analizie, obszar zdegradowany tworzy trzynaście jednostek analitycznych, których łączna powierzchnia wynosi 5,1 km², co stanowi 51,2% powierzchni Miasta, a zamieszkuje je łącznie 9 228 osób, które stanowią 42% wszystkich mieszkańców Szczytna.

Tabela 19 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie gminy miejskiej Szczytno

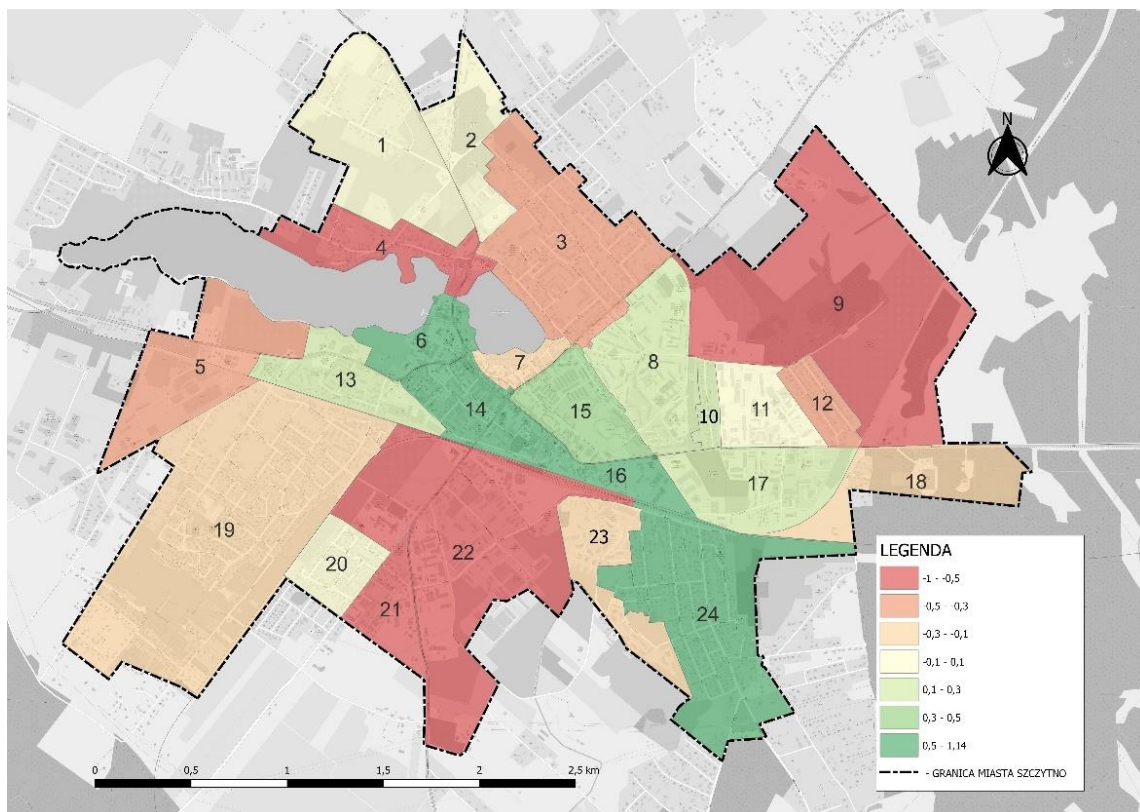
Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Liczba pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych	Liczba ludności w jednostce analitycznej (os.)	Udział wśród całkowitej ludności Gminy (%)	Powierzchnia jednostki analitycznej (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)
„14”	-0,555	3	1 665	7,6%	0,23	2,3%
„16”	-0,498	2	290	1,3%	0,13	1,3%
„7”	-0,341	4	611	2,8%	0,07	0,7%
„15”	-0,263	1	1 514	6,9%	0,23	2,3%
„18”	-0,233	4	97	0,4%	0,29	2,9%
„9”	-0,198	3	57	0,3%	1,24	12,5%
„4”	-0,186	3	422	1,9%	0,23	2,3%
„6”	-0,153	2	183	0,8%	0,14	1,4%
„22”	-0,137	3	993	4,5%	1,03	10,4%
„13”	-0,109	2	1 288	5,9%	0,22	2,2%
„11”	-0,079	3	300	1,4%	0,18	1,8%
„17”	-0,075	3	536	2,4%	0,34	3,4%
„12”	-0,071	3	356	1,6%	0,10	1,1%
„2”	-0,027	3	335	1,5%	0,23	2,3%
„20”	-0,010	2	581	2,6%	0,15	1,5%
SUMA			9 228	42,0%	4,81	48,4%

Źródło: opracowanie własne.

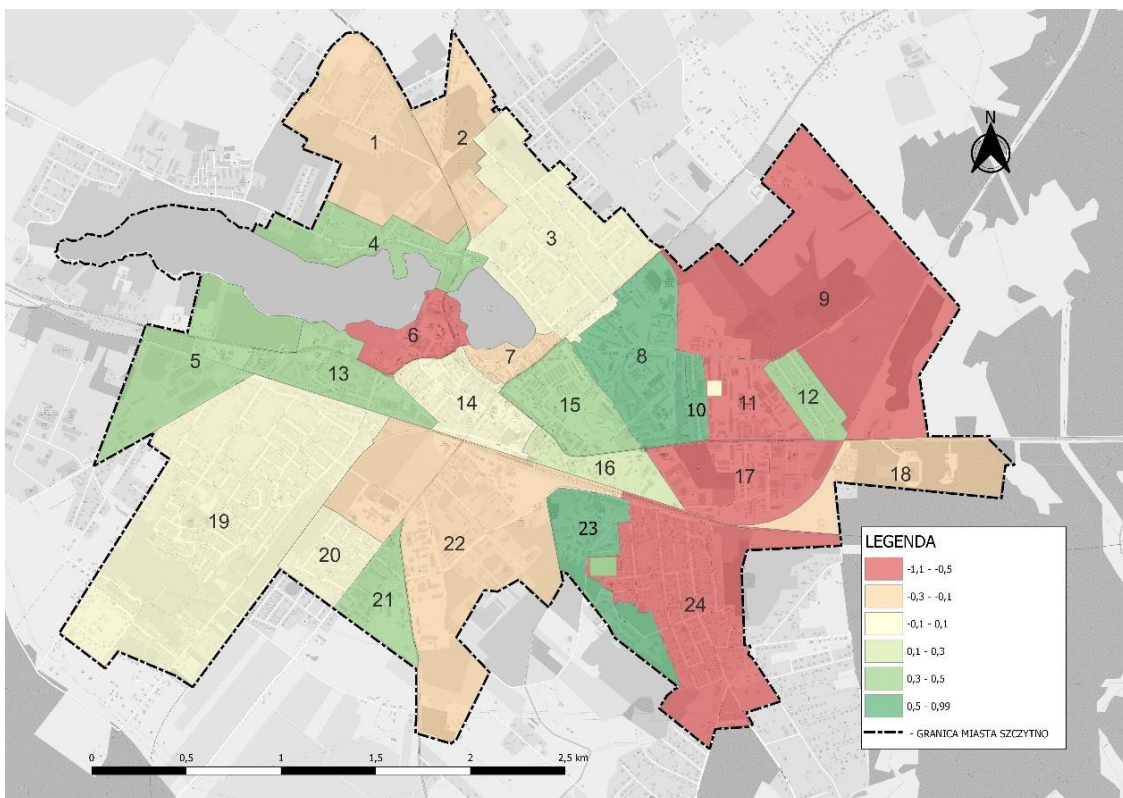
Na koniec analizę w poszczególnych sferach obrazuje wartość wskaźnika syntetycznego. Za jego pomocą dokonuje się syntezy wyników wszystkich analizowanych w danej sferze zjawisk. Wynik wskaźnika syntetycznego informuje zatem o ogólnej kondycji jednostek analitycznych w danej sferze. Zmienność geograficzną wyników przedstawiają rysunki na następujących stronach.

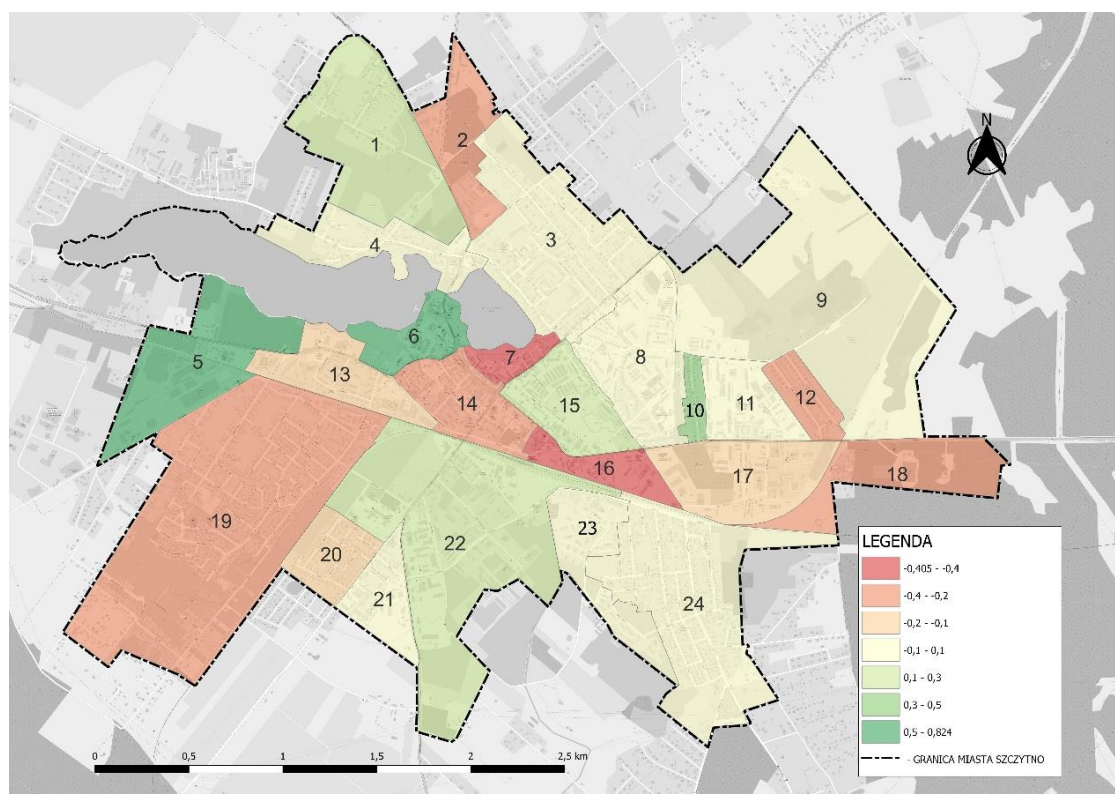
Rysunek 13 Prezentacja graficzna wartości wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej
 Źródło: opracowanie własne.

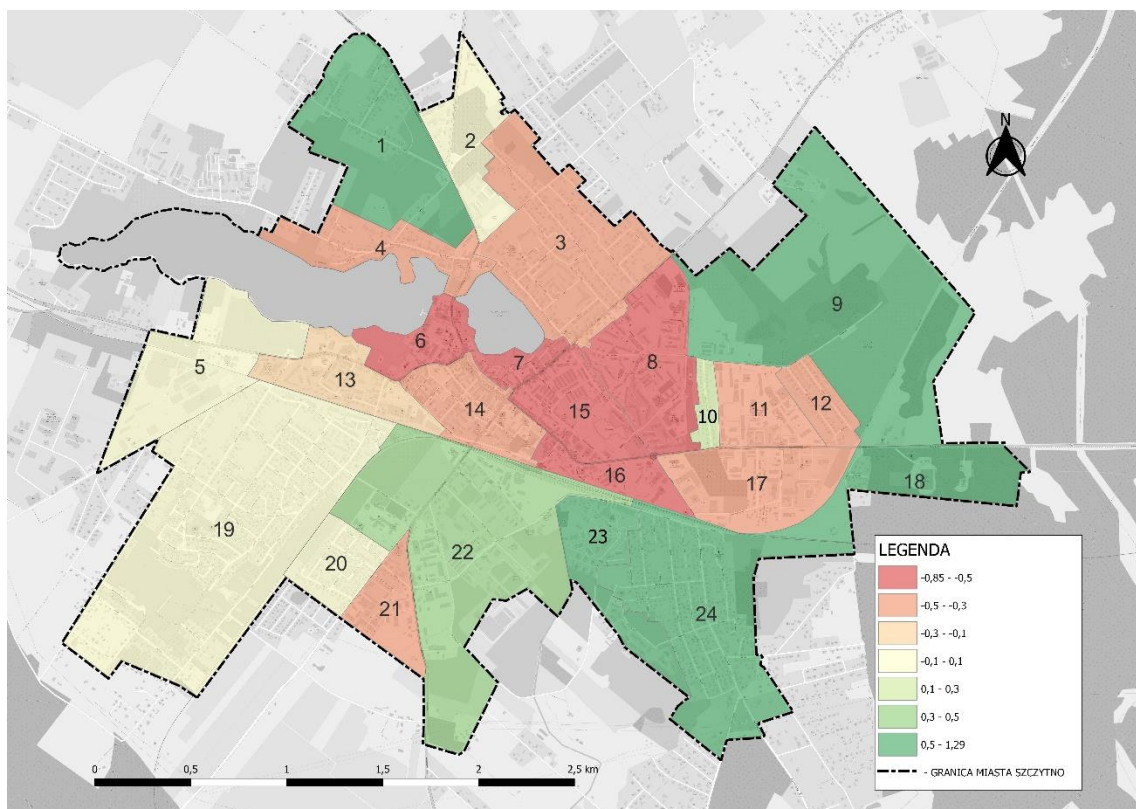
Rysunek 14 Prezentacja graficzna wartości wskaźnika syntetycznego w sferze gospodarczej
 Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 15 Prezentacja graficzna wartości wskaźnika syntetycznego w sferze środowiskowej
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 16 Prezentacja graficzna wartości wskaźnika syntetycznego w sferze przestrzenno - funkcjonalnej
Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 17 Prezentacja graficzna wartości wskaźnika syntetycznego w sferze technicznej
Źródło: opracowanie własne.

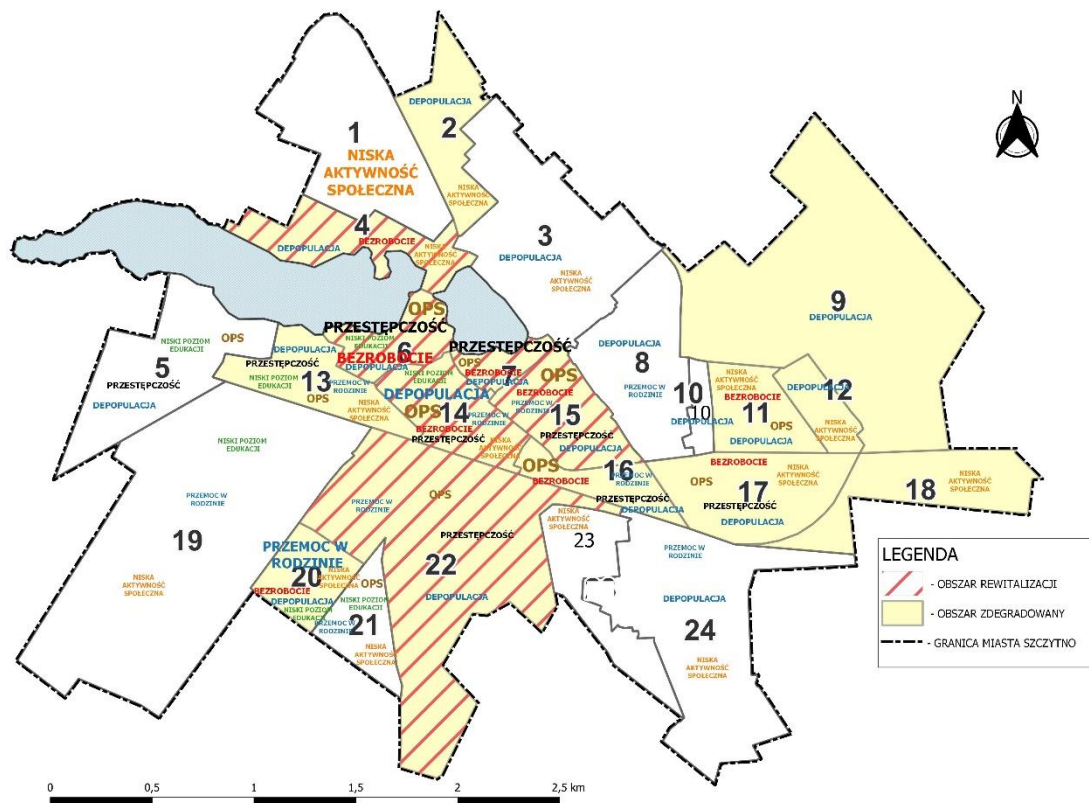
6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Z ustawy o rewitalizacji wynika, że aby dany obszar gminy mógł zostać uznany za obszar rewitalizacji konieczne jest, aby występowała na nim koncentracja negatywnych zjawisk oraz aby był on istotny dla rozwoju lokalnego całej gminy.

Wyznaczając obszar rewitalizacji na terenie gminy miejskiej Szczytno kierowano się również zasadą nieprzekraczalności ustawowych wartości 20% powierzchni gminy oraz 30% liczby mieszkańców. Zgodnie z przeprowadzoną analizą wskaźnikową **jako obszar rewitalizacji wyznaczono jednostki analityczne: „4”, „6”, „7”, „14”, „15” i „22”**. Wyboru tych jednostek dokonano na podstawie łącznego spełnienia kryteriów takich jak:

- I. w jednostce, która zostanie zaliczona do obszaru rewitalizacji zachodzi koncentracja negatywnych zjawisk,
- II. jednostka obszaru rewitalizacji jest istotna dla rozwoju lokalnego całego Miasta.

Koncentrację zjawisk w sferze społecznej poglądowo przedstawia poniższy rysunek. W postaci hasła („tagów”), umieszczone zostały na terenie danych jednostek analitycznych te zjawiska, dla których odnotowano wynik poniżej średniej. Jednocześnie większym rozmiarem czcionki wyróżniono hasła w tych jednostkach, w których dane zjawisko osiągnęło najgorszy wynik.

Rysunek 18 Mapa występowania negatywnych zjawisk zdiagnozowanych w sferze społecznej w formie "chmury tagów"

Źródło: opracowanie własne.

Jednostki analityczne zaliczone do obszaru rewitalizacji:

„4” – to obszar historycznej wsi Bartna Strona. Położona nad północnym brzegiem jeziora Domowego Dużego wzdłuż ulicy Bartna Strona. Charakteryzuje się występowaniem negatywnych zjawisk w obszarze bezrobocia, niskiej aktywności społecznej i depopulacji. Towarzyszy temu największe natężenie negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej spośród wszystkich jednostek analitycznych. Jednostkę zamieszkują 422 osoby, co stanowi blisko 2% ludności Miasta, obejmuje powierzchnię 0,23 km² co stanowi 2,3% powierzchni jego terytorium.

„6” – to jednostka położona w historycznym centrum Szczytna nad południowymi brzegami jeziora Domowego Dużego. Miejsce lokalizacji pierwszej strażnicy i murowanego zamku. Współcześnie jednostka pełni funkcję centrum administracyjnego Miasta. Przy ulicy Sienkiewicz 1 bowiem mieści się Urząd Miejski w Szczytnie. Od południa ograniczona ciągiem ulic: Pasymskiej i Tadeusza Kościuszki, a od wschodu brzegami jeziora Domowego Małego. Charakteryzuje się występowaniem negatywnych zjawisk w obszarze bezrobocia, przestępczości, a także wysokim udziałem osób korzystających z pomocy społecznej. Jednostkę zamieszkują 183 osoby co stanowi 0,8% ludności Miasta, obejmuje powierzchnię 0,14 km², co stanowi 1,4% powierzchni jego terytorium.

„7” – to obszar miasta położony w centrum miasta nad południowym brzegiem jeziora Domowego Małego. Od południowego zachodu ograniczony ulicą Reinholda Barcza, a od południowego wschodu ulicą 1 Maja. Podobnie jak ww. jednostka charakteryzuje się występowaniem negatywnych zjawisk w obszarze bezrobocia, przestępczości, a także wysokim udziałem osób korzystających z pomocy społecznej. Jednostkę zamieszkuje 611 osób, co stanowi 2,8% ludności Miasta, obejmuje powierzchnię 0,07 km², co stanowi 0,7% powierzchni jego terytorium.

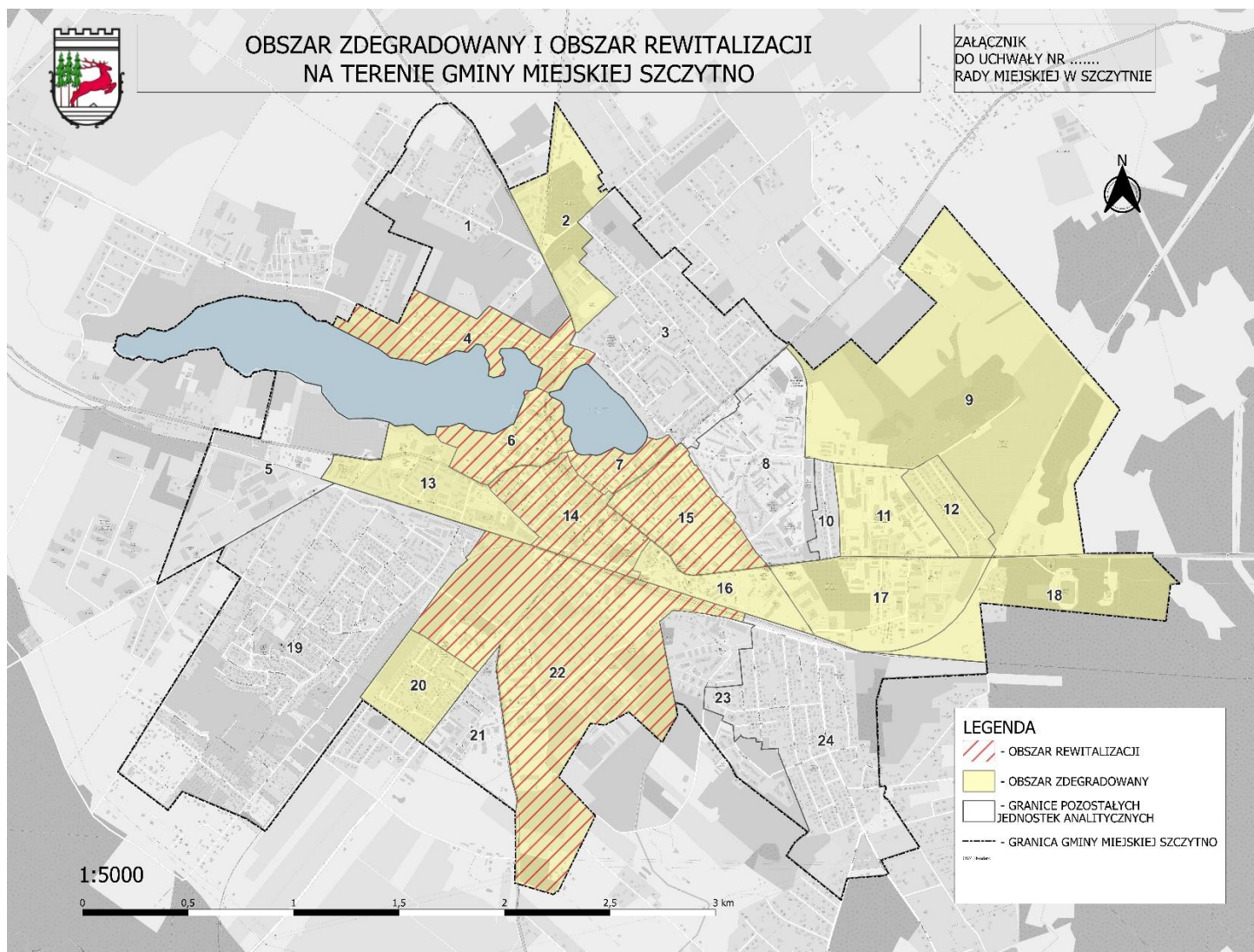
„14” – to jednostka położona w centrum, obszar miasta ograniczony od północy ciągiem ulic: Tadeusza Kościuszki, Odrodzenia i Polską, a od południa ulicą Bolesława Chrobrego i torami kolejowymi. Wyróżnia się największą w Mieście skalą ubytku liczby mieszkańców, a także wysokim udziałem osób korzystających z pomocy społecznej. Jednostkę zamieszkuje 1665 osób, co stanowi 7,6% ludności Miasta, obejmuje powierzchnię 0,23 km², co stanowi 2,3% powierzchni jego terytorium.

„15” – to jednostka położona w centrum, miejsce lokalizacji targowiska miejskiego. To obszar miasta ograniczony od północnego zachodu ulicą 1 Maja, od północnego wschodu ulicą Freydera Leyka, a od południa ulicą Polską. Wyróżnia się wysokim udziałem osób korzystających z pomocy społecznej, a także występowaniem negatywnych zjawisk w obszarze bezrobocia, przemocy w rodzinie, przestępczości. Jednostkę zamieszkuje 1514 osób, co stanowi 6,9% ludności Miasta, obejmuje powierzchnię 0,23 km², co stanowi 2,3% powierzchni jego terytorium.

„22” – to jednostka położona w południowej części Miasta ograniczona od północy i zachodu torami kolejowymi i ulicą Wielbarską od południa granice jednostki wyznacza granica Miasta a od wschodu ulica Towarowa i Łomżyńska oraz kanał domowy. Wyróżnia się wysokim udziałem osób korzystających z pomocy społecznej, a także występowaniem negatywnych zjawisk w obszarze przestępczości. Jednostkę zamieszkuje 993 osoby, co stanowi 4,5% ludności Miasta, obejmuje powierzchnię 1,03 km², co stanowi 10,4% powierzchni jego terytorium. Pod względem powierzchni terenu to największa jednostka analityczna obszaru rewitalizacji.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi łącznie 1,93 km², stanowi to 19,4% powierzchni Miasta. Natomiast liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji wynosi 5 388 i stanowi to 24,5% liczby ludności Miasta.

Obszar zdegradowany wraz z obszarem rewitalizacji prezentuje mapa sporządzona zgodnie z art. 11 ust. 4 *ustawy o rewitalizacji*, stanowiąca załącznik nr 1 do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uproszczony rysunek zamieszczono na następnej stronie.

Rysunek 19 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie miejskiej Szczytno

Źródło: opracowanie własne.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Położenie gminy miejskiej Szczytno na tle powiatu szczycieńskiego i województwa warmińsko - mazurskiego	4
Rysunek 2 Powiązania komunikacyjne gminy miejskiej Szczytno.....	5
Rysunek 3 Zmiany liczby ludności w gminie miejskiej Szczytno w latach 2011-2021.....	8
Rysunek 4 Struktura ludności w gminie miejskiej Szczytno w latach 2017-2021	8
Rysunek 5 Wysokość dochodów i wydatków gminy miejskiej Szczytno w latach 2017 - 2022	9
Rysunek 6 Dochody gminy miejskiej Szczytno na mieszkańca w latach 2017-2021 na tle gmin powiatu szczycieńskiego, województwa warmińsko-mazurskiego i kraju	10
Rysunek 7 Mapa kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy miejskiej Szczytno	11
Rysunek 8 Podział gminy miejskiej Szczytno na zamieszkałe jednostki analityczne	17
Rysunek 9 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w gminie miejskiej Szczytno na tle danych dla powiatu i województwa	28
Rysunek 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców	39
Rysunek 11 Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1000 mieszkańców	41
Rysunek 12 Fragment mapy z około 1802 roku	48
Rysunek 13 Prezentacja graficzna wartości wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej.....	58
Rysunek 14 Prezentacja graficzna wartości wskaźnika syntetycznego w sferze gospodarczej	58
Rysunek 15 Prezentacja graficzna wartości wskaźnika syntetycznego w sferze środowiskowej.....	59
Rysunek 16 Prezentacja graficzna wartości wskaźnika syntetycznego w sferze przestrzenno - funkcjonalnej	59
Rysunek 17 Prezentacja graficzna wartości wskaźnika syntetycznego w sferze technicznej	60
Rysunek 18 Mapa występowania negatywnych zjawisk zdiagnozowanych w sferze społecznej w formie "chmury tagów"	61
Rysunek 19 Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie miejskiej Szczytno....	63

SPIS TABEL

Tabela 1 Zmiany liczby ludności w powiecie szczycieńskim w latach 2017 - 2021.....	7
Tabela 2 Zamieszkałe jednostki analityczne wyznaczone na terenie gminy miejskiej Szczytno	15
Tabela 3 Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych	19
Tabela 4 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia.....	25
Tabela 5 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze alkoholizmu.....	26
Tabela 6 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa	30
Tabela 7 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości	31
Tabela 8 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami	33
Tabela 9 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitał społeczny	35
Tabela 10 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze poziomu edukacji	37
Tabela 11 Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze aktywności społecznej.....	40
Tabela 12 Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej w obszarze aktywności gospodarczej	43
Tabela 13 Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej w obszarze pokrycia azbestem, jakości powietrza i natężenia ruchu drogowego	47
Tabela 14 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępności do infrastruktury publicznej	50
Tabela 15 Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępność komunikacyjna i jakość terenów publicznych.....	51
Tabela 16 Analiza sfery technicznej w obszarze stanu technicznego przestrzeni publicznej	53
Tabela 17 Analiza sfery technicznej w obszarze efektywność energetyczna i zapewnienie dostępności	54
Tabela 18 Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze	56
Tabela 19 Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie gminy miejskiej Szczytno	57